

TILSYNS- RAPPORT

Vedtak om betinget akkreditering av fagskoleutdanning

Minedykkeroperatør ved Sjøforsvarets
fagskole

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUTs samfunnsoppdrag, oppgaver og faglige uavhengighet er definert i universitets- og høyskoleloven og er nærmere spesifisert i forskrifter. I tillegg utfører NOKUT tilsyns- og forvaltningsoppgaver etter delegasjon fra departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved

- å føre tilsyn med, informere om og bidra til å utvikle kvaliteten på norske utdanninger og institusjoner
- å godkjenne og informere om utenlandsk utdanning og informere om mulighetene for godkjenning av utenlandsk utdanning og kompetanse i Norge

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og godkjent høyere utenlandsk utdanning.

NOKUT bruker rundt 900 eksterne eksperter i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer, godkjenning av utenlandsk utdanning og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Institusjon	SJØFORSVARETS FAGSKOLE, organisasjonsnummer 923386882.
Fagskoleutdanningens navn	Minedykkeroperatør
Utdanningsform	stedbasert
Sakkyndige	Øyvind Kjøllesdal, Tarjei Holsen, Per Anton Hansen, Oddbjørn Johnsen og Simen Hjerpaasen Eskerud
Dato for vedtak	17.06.2022
NOKUTs saksnummer	22/00819

Hva søknaden gjelder

SJØFORSVARETS FAGSKOLE søkte NOKUT til søknadsfristen 15.02.2022 om akkreditering av Minedykkeroperatør som fagskoleutdanning.

Utdanningen er 120 studiepoeng.

Søknaden gjelder for utdanningsstedet Bergen.

Innhold

Hva søknaden gjelder

1 Vedtak

2 Gjennomgang av de generelle kravene til nye søkere

2.1 Om institusjonen

2.2 Forskrift og klage

2.3 Læringsmiljø m.m.

2.4 Styringsordning

2.5 Kvalitetssikringssystem

2.5.1 Mål for utdanningen

2.5.2 Samle inn informasjon fra ulike kilder

2.5.3 Samle inn resultater fra internkontrollen

2.5.4 Bruken av vurderingen

2.5.5 Involvering i arbeidet

2.5.6 Rapportering og forankring

3 Gjennomgang av kravene for fagskoleutdanning

3.1 Beskrivelse av infrastruktur

3.2 Studieplan

3.3 Utdanningens navn

3.4 Utdanningens faginnhold og struktur

3.5 Undervisnings, lærings- og vurderingsformer

3.6 Samarbeid med aktører i yrkesfeltet

3.7 Overordnet læringsutbyttebeskrivelse, omfang, og nivå

3.8 Internasjonale standarder, konvensjoner og avtaler

3.9 Opptakskrav

3.10 Politiattest

3.11 Skikkethetsvurdering

3.12 Fagmiljø

3.12.1 Fagmiljø – kravene dere selv har fastsatt

3.12.2 Fagmiljø – de som er ansatt eller planlagt ansatt

3.13 Sensorer og praksisveiledere

3.13.1 Praksisveiledernes kompetanse

3.13.2 Sensorenes kompetanse

Vedlegg: Sakkyndige

1 Vedtak

De faglige kravene for akkreditering av Minedykkeroperatør, 120 studiepoeng, stedbasert, ved SJØFORSVARETS FAGSKOLE, er delvis oppfylt. NOKUT akkrediterer derfor utdanningen med vilkår om at dere retter opp i manglene som er påpekt i rapporten.

Se rapporten for begrunnelse for vedtaket.

Vi har fattet vedtaket med hjemmel i

- lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) § 5
- forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften) § 47
- forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften) kapittel 5

Vedtaket gjelder utdanningen som er beskrevet i søknaden NOKUT mottok til søknadsfristen 15.02.2022.

Vedtaket gjelder for utdanningsstedet Bergen.

Dere kan klage på vedtaket

Dere kan klage på dette enkeltvedtaket til oss. Klagefristen er tre uker etter at dere har mottatt vedtaket. Klagen skal nevne vedtaket dere klager på, og de endringene dere ønsker i vedtaket. Dere bør også begrunne klagen.

Dere kan ikke klage på vurderinger vi har gjort av det faglige innholdet i utdanningstilbudet. Det dere kan klage på er

- saksbehandlingsfeil, altså at NOKUT ikke har gjennomført saksbehandlingsprosessen på lovlig måte
- rettsanvendelsesfeil, altså at NOKUT har brukt feil del av regelverket, eller brukt regelverket feil
- feil faktum, altså at NOKUT har lagt til grunn feil faktagrunnlag for vår vurdering
- maktmisbruk
- urettmessig forskjellsbehandling

Dersom vi opprettholder vedtaket på tross av klagen, videresender vi klagen til klagenemnda for vedtak fattet av NOKUT. Klagenemnda fatter endelig vedtak. Dere har rett til innsyn i dokumentene i saken.

Reglene om klage framgår av forvaltningsloven:

- Klagerett på enkeltvedtak – § 28
- Klagefrist – § 29
- Innholdet i klagen og hvem den skal rettes til – § 32
- Klageinstans – §§ 32 og 33
- Klageinstansens vedtak er endelig – § 28

- Retten til innsyn i dokumentene i saken – § 18

Forholdet mellom NOKUTs vedtak og forvaltningsloven, og at dere ikke kan klage på faglige vurderinger, går fram av fagskoleforskriften § 55.

Se også informasjon om NOKUTs klagenemnd i studiekvalitetsforskriften kapittel 7.

Dere må starte opp utdanningen innen tre år

Akkrediteringen er gyldig fra vedtaksdatoen. Dere må starte opp utdanningen innen tre år fra vedtaksdatoen. Dersom dere ikke har startet opp utdanningen innen tre år, vil akkrediteringen falle bort, jf. fagskoleforskriften § 52.

Dere må melde fra om noen typer endringer i den akkrediterte utdanningen

Fagskoletilsynsforskriften § 5-1 lister opp endringer som er meldepliktige. Dersom dere vil gjøre meldepliktige endringer i den akkrediterte utdanningen, må dere melde fra til NOKUT før dere gjennomfører endringen. NOKUT vurderer om endringene gjør det nødvendig å søke om ny akkreditering.

Dere kan velge om dere vil tilby utdanningen på heltid eller deltid

Dersom utdanningen er akkreditert som heltidsutdanning, kan dere også tilby den som deltidsutdanning uten å melde fra til NOKUT. På samme måte kan dere tilby en akkreditert deltidsutdanning som heltidsutdanning. Begge disse endringene forutsetter at dere følger samme utdanningsform, og at utdanningen ellers er i samsvar med akkrediteringen og kravene til fagskoleutdanning.

Dere må rapportere til Statistisk sentralbyrå og DBH Fagskolestatistikk

Statistisk sentralbyrå (SSB) vil tildele denne utdanningen en NUS-kode. Dere skal bruke koden når dere rapporterer om utdanningen til SSB og til DBH Fagskolestatistikk.

2 Gjennomgang av de generelle kravene til nye søkere

2.1 Om institusjonen

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

Fra Fagskoleloven § 13 tredje avsnitt:

"Alle fagskoler skal være registrert i Enhetsregisteret."

Fagskoleloven stiller krav om at fagskoler skal være registrert i Enhetsregisteret. Når en søker får akkreditert en utdanning, får de rett til å kalle seg "fagskole", slik det står i fagskoleloven § 6. Kravet om registrering i Enhetsregisteret må derfor være oppfylt for at utdanningen kan bli akkreditert.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at kravet er oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Det går frem av Enhetsregisteret at Sjøforsvarets fagskole er registrert med eget organisasjonsnummer som en underenhet til Sjøforsvaret.

Vurdering

Vår vurdering er at registreringen oppfyller kravet i regelverket.

2.2 Forskrift og klage

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

Fra Fagskoleloven § 16 fjerde avsnitt:

"Styret selv skal gi utfyllende forskrift om opptak til den enkelte fagskolen, med krav til formell utdanning eller tilsvarende realkompetanse."

Fra Fagskoleforskriften § 9 andre og sjuende avsnitt:

Disse bestemmelsene gir regler om at for søkere med utenlandsk utdanning må krav til engelsk- og norskkunnskaper også gis i forskrift.

Fra Fagskoleloven § 21 femte avsnitt:

"Styret selv gir forskrift om gjennomføring av eksamener, prøver og annet arbeid."

Fra Fagskoleforskriften § 21 første og tredje avsnitt:

"Skikkethetsvurdering skal foregå ved alle utdanninger der studenten kan utgjøre en fare, jf. § 26. Det skal fremgå av fagskolens forskrift hvilke fagskoleutdanninger dette gjelder [...]"

Fagskolen fastsetter i forskrift om det skal foretas skikkethetsvurdering ved fagskoleutdanninger som allerede er akkrediterte."

Fra Fagskoleloven § 20 og kapittel 5:

"En fagskole skal opprette en lokal klagenemnd som skal behandle klager over enkeltvedtak. [...]"

Fagskoleloven og fagskoleforskriften stiller krav om at alle fagskoler har sin egen forskrift. Forskriften skal inneholde informasjon om opptak, eksamener, prøver og annet arbeid, og eventuelt skikkethetsvurdering. Forskriften må videre inneholde fagskolens navn, når forskriften er vedtatt og henvisning til bestemmelsene som gir hjemmelen til forskriften. Fagskolens styre må vedta forskriften.

Fagskolens forskrift må ha egne regler om opptak med informasjon om kravene til formell utdanning eller tilsvarende realkompetanse som gir opptak til fagskolen, jf. fagskoleloven § 16 fjerde avsnitt. Forskriften kan henviser til studieplanene for mer detaljert informasjon om opptak til hver av utdanningene fagskolen tilbyr. Videre må forskriften inneholde regler om opptak med informasjon om kravene til norskkunnskaper for søkere med videregående opplæring fra land utenfor Norden, jf. fagskoleforskriften § 9 andre avsnitt tredje setning. Endelig må forskriften inneholde informasjon om det stilles språkkrav i engelsk, og i så fall om søkere må dokumentere kunnskaper i engelsk på minimum nivå B1 eller B2 i Europarådets referanserammeverk for språk, jf. fagskoleforskriften § 9 sjuende ledd.

Forskriften må videre inneholde informasjon om gjennomføring av eksamener, prøver og annet arbeid, jf. fagskoleloven § 21 femte avsnitt første setning. Dette omfatter vilkår for å gå opp til en eksamen eller prøve på nytt, adgangen til en ny praksisperiode og oppmelding. Hvis fagskolen har flere utdanninger, må det stå tydelig i forskriften om det er forskjeller i reglene for eksamener, prøver og annet arbeid for de ulike utdanningene.

Hvis fagskolen har utdanninger hvor det skal gjennomføres skikkethetsvurdering, jf. fagskoleforskriften § 27, må forskriften si hvilke utdanningen dette gjelder, jf. fagskoleforskriften § 27 første avsnitt andre setning.

Fagskolen må ha ordninger og prosedyrer for klagenemnd og klagebehandling som er i samsvar med fagskoleloven § 20 og kapittel 5. Fagskolen må opprette en lokal klagenemnd som skal behandle klager over enkeltvedtak, jf. § 20 første avsnitt første setning. Kapittel 5 i fagskoleloven omhandler studenters rettigheter og plikter, og omhandler blant annet rett til begrunnelse og klage på karakterfastsetting. Fagskolen må sørge for å ha ordninger og prosedyrer som sikrer studentenes rettigheter og plikter, og må ha en klagenemnd som oppfyller kravene i fagskoleloven § 20.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at

- bestemmelsene i lokal forskrift om opptak ikke er i tråd med kravet i fagskoleforskriften §§ 7 første avsnitt og 2 bokstav b

- bestemmelsene i lokal forskrift om eksamener, prøver og annet arbeid er i tråd med kravene i regelverket
- bestemmelsene i lokal forskrift om skikkethetsvurdering er i tråd med kravene i regelverket og unntak gitt av Kunnskapsdepartementet
- bestemmelsene i lokal forskrift om godskriving og fritak ikke er i tråd med kravene i regelverket, jf. fagskoleloven § 8
- bestemmelsene i lokal forskrift om klagebehandling ikke er i tråd med kravet i fagskoleforskriften § 43 og fagskoleloven § 20
- bestemmelsene i dokument om lokal klagenemnd ikke er i tråd med bestemmelsene i deres egen forskrift § 6-6, jf. fagskoleloven §§ 23-27.
- de andre bestemmelsene i lokal forskrift og vedtekter er i tråd med kravene i regelverket og unntak gitt av Kunnskapsdepartementet

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Dere har fått unntak fra følgende bestemmelser:

- Fagskoleforskriften §§ 3 og 7 om opptak
- Fagskoleforskriften §§ 27 og ev. 29, jf. § 26 om skikkethetsvurdering

Én av bestemmelsene dere er gitt unntak fra, er deltakelse i det samordnede opptaket, jf. fagskoleforskriften § 3. Kunnskapsdepartementet anbefaler likevel at dere i samråd med Unit forsøker å finne en løsning slik at utdanningen kan være en del av det samordnede opptaket.

Dere har også fått unntak fra opptakskravene i fagskoleforskriften § 7. Dette for å kunne stille krav om: sikkerhetsklarering, gjennomført rekruttskole, andre særskilte krav til minedykkerutdanningen og krav til godkjent sjømannsattest.

Departementet har også bestemt at dere i utdanningen skal kunne foreta skikkethetsvurdering av studentene, jf. fagskoleloven § 26. Dere har fått egne kriterier for denne vurderingen i tillegg til, eller til erstatning for, de kriteriene som er fastsatt i fagskoleloven, jf. departementets myndighet angitt i fagskoleforskriften § 29. De tilleggskriteriene dere kan benytte er:

- Studenten er ilagt refs etter lov om militær disiplinærmyndighet § 1.
- Studenten har mistet sin autorisasjon eller sikkerhetsklarering.
- Studenten viser holdninger eller atferd som strider mot kjerneverdiene i Forsvarets verdigrunnlag eller mot forsvarssjefens grunnsyn på ledelse.

Når det gjelder det siste kriteriet, sier Kunnskapsdepartementet at dere i samarbeid med NOKUT først skal prøve å finne en alternativ mulighet til å ivareta hensynet i kriteriet. Dere har meldt tilbake til NOKUT at dere ikke vil benytte dette kriteriet, og har derfor ikke inkludert dette i deres forskrift. Departementet presiserer ellers at dere alltid må foreta en konkret helhetsvurdering av en students skikkethet selv om et kriterium er oppfylt, og følge de saksbehandlingsreglene som gjelder for skikkethet som følger av fagskoleloven og fagskoleforskriften.

Dere har sendt inn en forskrift vedtatt av styret om: opptak, skikkethet, vurdering og eksamen, faglige bestemmelser om godskrivning, og fritak og klagebehandling. Dere har i tillegg lagt ved et dokument om skikkethetsnemnd og et om klagenemnd, begge signert av rektor og styreleder.

Vi gjengir nedenfor det innholdet fra disse dokumentene som vi har kommentarer eller merknader til, (under «Vurdering») for hvert tema.

Vurdering

Når vi her benytter betegnelsen «forskriften», viser vi til deres lokale forskrift.

Opptak

Vi ser at dere ikke lenger foreslår at utdanningen skal inngå i det samordnede opptaket, jf. forskriften § 2-1 (1). Vi legger til grunn at dere, i henhold til departementets føringer, har vurdert dette i samarbeid med relevante organer og kommet frem til at det ikke er hensiktsmessig at utdanningen inngår i det samordnede opptaket. Vi viser til at dere er gitt unntak fra bestemmelsen.

Dere har i forskriften angitt at opptak til Sjøforsvarets fagskole krever fag- eller svennebrev, treårig yrkesfaglig opplæring, generell studiekompetanse, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring nivå 4, eller tilsvarende realkompetanse. Dette er i samsvar med de rammene som går frem av fagskoleforskriften § 7. Det samme opptaksgrunnlaget er angitt i studieplanen. Det betyr at alle utdanningsprogram i videregående som er fullført og bestått, gir opptak. I tillegg omfatter opptaksgrunnlaget de som får fag- eller svennebrev etter praksiskandidatordningen, og de som får generell studiekompetanse etter 23/5-regelen (de som har fem års praksis/utdanning, fylt 23 år og har 5 (6) definerte fellesfag fra videregående skole).

Dere har valgt å vise til studieplanen for utdanningen (minedykkeroperatør) når det gjelder spesifisering av opptakskravene. Kravene i studieplanen vil da ha forskrifts status, det vil si at de må følges, og søkere har rett til å klage dersom de mener dere ikke har gjennomført opptaket i tråd med disse kravene.

Dere oppgir i studieplanen under realkompetansevurdering at dette gjelder for de som oppfyller 23/5-regelen. Dette er ikke riktig. Dere har allerede, som påpekt i forrige avsnitt, inkludert de som oppfyller 23/5-regelen i deres formelle opptaksgrunnlag. Dere må formulere retningslinjer for realkompetansevurdering som er i samsvar med at den gjelder for de som har realkompetanse tilsvarende opptaksgrunnlaget, slik dere oppgir i deres egen forskrift § 2-2 (1), jf. fagskoleforskriften § 7 første avsnitt. Retningslinjene må være i samsvar med bestemmelsen i fagskoleforskriften § 2 bokstav b om hva som inngår i realkompetansevurdering.

Skikkethet

Det går frem av forskriften at dere skal gjennomføre skikkethetsvurdering for utdanningen minedykkeroperatør. De kriteriene dere har oppgitt, er i samsvar med fagskoleforskriften og det unntaket som er gitt av Kunnskapsdepartementet.

Vi viser ellers til dokumentene «Skikkethetsnemnd» og «Klagenemnd» og omtalen nedenfor av dobbelrepresentasjon i disse instansene. Omtalen er under overskriften «Klagenemnd».

Faglige bestemmelser om godskriving og fritak

Dere oppgir i forskriften § 4-1 at det kun er emner med samme antall studiepoeng som kan godskrives i utdanningen. Dette er ikke riktig forståelse av bestemmelsen om godskriving, jf. fagskoleloven § 8 som ikke hjemler en slik tilføyelse. Kravet er at den utdanningen søkeren har fra før, oppfyller det faglige innholdet i emnene det søkes om godkjenning for, jf. fagskoleloven § 8.

Departementet gir i kommentarene til bestemmelsen (Prop. 47 L -2017–2018) følgende føringer dersom det er forskjell i studiepoeng:

Dersom en utdanning eller et emne oppfyller de faglige kravene til ett eller flere emner ved en annen fagskole, skal det godskrives uavhengig av om det er gitt likt eller ulikt antall studiepoeng, eller om det ikke er gitt studiepoeng. Men det skal ikke godskrives flere studiepoeng enn de som er oppnådd ved fagskolen hvor studenten har tatt utdanningen eller emnet. I praksis vil det bety at hvis et fag eller emne ved fagskole A gir 5 studiepoeng og dette blir godskrevet ved fagskole B hvor faget har 10 studiepoeng, er resultatet at studenten får godskrevet faget eller emnet og dermed ikke må ta det på nytt, men eventuelt må ta 5 studiepoeng i et annet fag eller emne hvis studenten for øvrig ikke har et tilstrekkelig antall studiepoeng for å oppfylle kravet til den aktuelle utdanningen. Tilsvarende vil gjelde hvis fagskole A gir 10 studiepoeng og fagskole B gir 5. Det er faget eller emnet som godskrives, og ikke nødvendigvis studiepoengene.

Vurdering og eksamen

Dere tar stilling til de forhold dere må i samsvar med kravet i fagskoleloven § 20. Noen av formuleringene bør omformuleres for ikke å skape misforståelse, se anbefaling.

Klagebehandling

Dere oppgir i forskriften § 6-1 (1) at klage på opptak, unntatt for realkompetansevurdering, skal behandles av Nasjonal klagenemnd for fagskoleutdanning. Dette er gjentatt i § 6-7.

Dere oppgir i § 6-1 at søkeren ikke kan klage på den faglige vurderingen av opptaksprøven.

I bestemmelsen i fagskoleforskriften § 43 går det frem at Nasjonal klagenemnd skal behandle klager over enkeltvedtak truffet med hjemmel i fagskoleloven § 16 om opptak gjennom det samordnede opptaket. Unntatt fra dette er fagskolenes opptaksvedtak om realkompetanse, jf. § 7 første ledd, eller spesielle opptakskrav, jf. § 7 femte ledd. Dere har ikke opptak gjennom det samordnede opptaket, jf. forskriften § 2-1 (1). Det blir derfor

deres egen klagenemnd som må behandle klager på opptak, jf. fagskoleloven § 20. Dersom dere hadde opptak gjennom det samordnede opptaket, burde dere ha presisert at klage på spesielle opptakskrav, f.eks. opptaksprøven, også skulle behandles av lokal klagenemnd.

Det går frem av forarbeidet til fagskoleloven § 20 at: «Det følger av forvaltningsloven § 34 at klagenemnda kan prøve alle sider av sakene som bringes inn for den, både rettsanvendelse og forvaltningsskjønn». Dere kan derfor ikke bestemme at søkeren ikke kan klage på den faglige vurderingen av opptaksprøven.

Lokal klagenemnd

Dere oppgir i dokumentet som omtaler lokal klagenemnd at: «Styret har ikke fattet vedtak om at klagenemnda også skal behandle andre saker fra studentene og saker etter §§ 23 til 27, og slike klager rettes derfor til styret.»

Dere oppgir i deres egen forskrift § 6-6 at klagenemnda i samsvar med delegering fra styret, skal behandle klager på formelle feil ved eksamen. Videre angir dere at klagenemnda skal fatte vedtak: om å annullere resultat av eksamen eller fritak/godskriving ved fusk og forfalskning; om utestenging av student; og om at en student ikke er skikket for utdanning og utestenges for en angitt periode på grunn av dette. Det går frem at forskriften er fastsatt av styret. De opplistede forholdene er hjemlet i fagskoleloven §§ 23-27.

Omtalen i dokumentet om lokal klagenemnd er i strid med deres egen forskrift § 6-6 og styrets delegering. Styrets delegering er lovlig og i samsvar med fagskoleloven §§ 23-27. Dere må endre omtalen av lokal klagenemnd eller endre delegeringsvedtaket slik at det blir samsvar mellom forskriften og deres øvrige retningslinjer for lokal klagenemnd.

Det går også frem at flere av de som er tiltenkt å inngå i klagenemnda, også er tiltenkt å inngå i skikkethetsnemnda. Skikkethetsnemnda skal vurdere saken og eventuelt lage sakforelegget for klagenemnda eller styret dersom de innstiller på at studenten ikke er skikket for utdanningen. Dersom dere fastholder at klagenemnda skal behandle klage på skikkethet, er slik dobbelrepresentasjon uheldig og vil kunne medføre at disse er inhabile.

Samlet viser dette at kravet ikke er oppfylt når det gjelder opptak, eksamen mm, klagebehandling og klagenemnd.

Anbefaling

Vi anbefaler at dere benytter fullt ut navnet «minedykkeroperatør» når dere i forskrift direkte omtaler den omsøkte utdanningen.

Dere oppgir i forskriftens § 5-2 første avsnitt at: «avsluttende eksamen(er) gjennomføres som muntlig, skriftlig og/eller praktisk eksamen og vil omfatte flere emner. Dersom en eksamen består av ulike deler, som representerer hvert sitt emne, vil hver del vurderes hver for seg og inngå i emnets karakter på vitnemålet.»

I forskriften bør dere bare fastslå at det avholdes eksamen i hvert emne. At dere avholder eksamener i flere emner på samme dag er en praktisk ordning som ikke nødvendigvis må

forskriftsfestes. Dere kan eventuelt skrive at «det kan avholdes eksamen i flere emner på samme dag».

Dere har i forskriften § 5-2 andre avsnitt angitt at dere i emnebeskrivelsene (i studieplanen) blant annet skal angi eksamens omfang og varighet, og at det vil fremgå hvordan eksamenskarakter inngår i karakteren for emnet. Vi kan ikke helt se at dere har angitt dette i studieplanen. Det bør være samsvar mellom det som står i forskriften at skal stå i studieplanen og det som faktisk står i studieplan. Dersom eksamenskarakter skal vektas sammen med annen karakter for å utgjøre karakteren for emnet, bør dette angis tydelig.

2.3 Læringsmiljø m.m.

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

Fra Fagskoleloven § 14 andre, tredje og fjerde avsnitt:

"Studentorgan og studentrepresentasjon (2) Styret skal legge forholdene til rette slik at studentorganene kan drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte. (3) Studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene. (4) Studenter skal være representert i alle kollegiale organer som tildeles beslutningsmyndighet ved en fagskole."

Fra Fagskoleloven § 14 a første avsnitt:

"Styret skal sørge for at alle fagskolestudenter har tilgang til et studentombud."

Fra Fagskoleloven § 15 første avsnitt første og andre setning:

"Styret har det overordnede ansvaret for studentenes læringsmiljø. Styret skal, i samarbeid med studentorganene, legge forholdene til rette for et godt og inkluderende læringsmiljø."

Fagskoleloven stiller krav til læringsmiljø, studentombud og studentorganer, jf. fagskoleloven §§ 14, 14 a og 15.

Fagskoleloven § 14 stiller krav til fagskolens tilrettelegging for studentorganer. Bestemmelsens andre ledd slår fast at tilfredsstillende arbeidsforhold er en forutsetning for at studentorganene skal kunne drive sin aktivitet. Det ligger i dette at fagskolen, sammen med studentorganet, må vurdere hvorvidt det er behov for lokaler og kontorutstyr og en rimelig dekning av utgifter for at studentorganet skal kunne fungere. Hva som er tilfredsstillende og rimelig må vurderes konkret og vil kunne variere avhengig av fagskolens størrelse. Studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene, jf. bestemmelsens tredje ledd, og fagskolen må legge til rette for at studenter skal være representert i alle kollegiale organer som tildeles beslutningsmyndighet ved en fagskole, jf. fjerde ledd. Kravet til samarbeid og involvering av studentorganer kommer i tillegg til kravet i fagskoleloven § 10 første avsnitt andre setning om studentrepresentasjon i fagskolens styre.

Fagskoleloven § 14 a første avsnitt bestemmer at styret skal sørge for at alle fagskolestudenter har tilgang til et studentombud. Det sentrale er at alle studenter skal ha tilstrekkelig tilgang til et studentombud, og ordningen må dermed organiseres på en måte som muliggjør dette. Fagskolene velger selv hvordan de vil organisere ordningen såfremt studentene har tilstrekkelig tilgang til studentombudet. Fagskolene kan ha et eget studentombud eller samarbeide med andre institusjoner. Det kreves ikke at studentene skal kunne ha fysisk kontakt med ombudet. Fagskolen må redegjøre for hvordan studentenes tilgang til studentombud skal sikres, og må sørge for at det

ikke er et for stort antall studenter på samme studentombud.

Det følger av fagskoleloven § 15 første avsnitt første og andre setning at det er styret som har det overordnede ansvaret for studentenes læringsmiljø og at styret, sammen med studentorganene, skal legge forholdene til rette for et godt og inkluderende læringsmiljø. Det er i forarbeidene lagt til grunn at begrepet "læringsmiljø" omfatter alle faktorer som kan påvirke studentene i en studiesituasjon. Institusjonen har følgelig bare ansvar for de elementer av læringsmiljøet som med rimelighet kan anses å være innenfor utdanningsinstitusjonens kontrollsfære. Dette skal imidlertid ikke tolkes snevert. Fagskolens arbeid med å sikre et fullt forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø må være systematisk og få nødvendig oppmerksomhet, prioritet og budsjetttildelinger. Det sentrale er at styret "legger forholdene til rette" for et "godt og inkluderende" læringsmiljø. Institusjonen kan ikke garantere et godt og inkluderende læringsmiljø, men må jobbe aktivt for et slikt læringsmiljø. Kravene til et "godt og inkluderende" læringsmiljø omfatter både det fysiske og psykososiale miljøet, og er nærmere presisert i bestemmelsens tredje ledd. Fagskolen må redegjøre for hvordan de vil tilrettelegge for samarbeid med studentorganer om å skape et godt og inkluderende læringsmiljø.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at

- kravet om tilrettelegging for studentorgan og studentrepresentasjon ikke er oppfylt
- kravet om studentombud er oppfylt
- kravet om samarbeid om læringsmiljøet er oppfylt

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Dere har fått unntak fra følgende bestemmelse:

- fagskoleloven § 15 om ansvaret for det fysiske arbeidsmiljøet

I utdyping av unntaket går det frem at dere skal ha en samarbeidsavtale med Sjøforsvaret, som hjemler at Sjøforsvaret har ansvaret for at det fysiske arbeidsmiljøet for utdanningen oppfyller kravene i regelverket.

Tilrettelegging for studentorgan og studentrepresentasjon

Dere oppgir følgende i dokumentet «Læringsmiljø»:

Dere vil legge til rette for at studentrådet (studentorganet) kan drive sitt arbeid på en velfungerende måte. Videre vil dere orientere om muligheten til å organisere seg ved studiets start og legge til rette for tilfredsstillende arbeidsforhold for studentrådet. Studentene vil være representert i et fagråd og et samarbeidsmøte, i tillegg til de organene de skal være representert i etter fagskoleregelverket (styret, klagenemnd og skikkethetsnemnd). Samarbeidsmøtet er primært knyttet til læringsmiljøet, men det kan koordinere alle typer tilbakemeldinger der det er nødvendig. Studentene vil også kunne innkalles til ledergruppemøte og driftsmøtet ved behov.

Det går frem av styrevedtektene at dere skal ha et valgstyre som har selvstendig myndighet til å organisere og treffe avgjørelser ved valg av student- og ansattrepresentant til styret. Det går frem at det er rektor som utpeker valgstyret.

Studentombud

Dere oppgir i dokumentet «Læringsmiljø» at dere har inngått en bindende intensjonsavtale om samarbeid om studentombud. Det går frem av intensjonsavtalen at vedkommende også er studentombud ved Universitet i Oslo. Dere oppgir at det er det samme ombudet som også Forsvarets Høgskole benytter. Dere angir å ha avklart at vedkommende har nødvendig kapasitet, tilgjengelighet og uavhengighet til å ivareta rollen.

Samarbeid om læringsmiljø

Dere oppgir at dere vil ha et samarbeidsmøte mellom administrasjonen og studentene som ivaretar daglig oppfølging av alle aspekter ved læringsmiljøet, inkludert HMS og handlingsplaner mot seksuell trakassering.

Dere angir i dokumentet «Læringsmiljø» at rektor og ansatte vil i det daglige sørge for at styrets planer og tiltak er fulgt opp, og at kravene i regelverket er oppfylt. Det går frem at arbeidet skal prioriteres systematisk, og at det skal gis ressurser. I samarbeidsavtalen med Sjøforsvaret om fysisk læringsmiljø går det frem at Sjøforsvaret stiller nødvendige lokaler til disposisjon for utdanningen, og vil være ansvarlig for kravene til fysisk arbeidsmiljø etter fagskoleloven.

Det fremgår av beskrivelsen av kvalitetssystemet at dere vil gjennomføre en læringsmiljøundersøkelse. Det går videre frem av systembeskrivelsen at dere vil diskutere funn i evalueringene med studentene i samarbeidsutvalget og drøfte tiltak i fagrådet.

Dere oppgir at assisterende rektor sammen med verneombud har et særlig ansvar for læringsmiljøet. Dere presiserer at miljøet omfatter alle forhold som påvirker studiesituasjonen, herunder lokaler, utstyr, inneklima, omgangsformer og -tone mellom ansatte og studenter og velferdsmessige forhold. Miljøet skal gi trygge omgivelser der studentene kan lære. Dere viser videre til kravene som går frem av fagskoleloven § 15, og til de ordninger som følger av at fagskolen tilhører Forsvaret, herunder velferden, idrett, sosionom- og helsetjenester og tillitsvalgordning.

Vurdering

Tilrettelegging for studentorgan og studentrepresentasjon

Det er bra at dere oppgir at dere vil tilrettelegge for etablering av studentråd (studentorgan) og etablere flere samarbeidsarenaer der administrasjon/ledelse og studentene kan møtes. Vi vurderer at deres redegjørelse om tilrettelegging oppfylder kravet i fagskoleloven, men vi savner en konkretisering av tilretteleggingen for valget til studentråd og den praktiske tilretteleggingen for at studentrådet kan drive sitt arbeid. Vi ser at dere vil etablere et godt samarbeid om kvalitetsarbeidet.

Vi vurderer at valgstyret oppfylder kriteriet til å være et kollegialt organ som er tildelt beslutningsmyndighet. I tillegg kommer det frem at valgstyret skal ta avgjørelser som angår studentene, og studentorgan skal derfor høres. Dere må derfor sørge for at vedtektene angir at det skal være studentrepresentasjon i valgstyret, jf. fagskoleloven § 14 fjerde avsnitt – se også § 14 tredje avsnitt.

Studentombud

Vi vurderer at dere har redegjort tilfredsstillende for hvordan dere vil sikre studentene tilgang til studentombud.

Samarbeid om læringsmiljø

Vi vurderer at dere har foretatt en tilfredsstillende ansvarsavklaring og strukturering av oppgavene for ledelsen når det gjelder læringsmiljøet. Dere har også angitt et eget samarbeidsmøte mellom ledelse og studenter om læringsmiljøet. Vi savner at dere tydeliggjør innholdet i dette samarbeidet, for eksempel en spesifisering av oppgaver knyttet til oppfølging av læringsmiljøundersøkelsen. Dere kunne også angitt nærmere antatt behov for møter. Vi legger til grunn at dere vil avklare dette i samarbeid med studentene. Vi viser også til vår anbefaling knyttet til samarbeidsavtalen om det fysiske arbeidsmiljøet.

Samlet vurdering

Samlet sett viser dette at kravet til tilrettelegging for studentombud og samarbeid om læringsmiljøet er oppfylt. Kravet til tilrettelegging for studentorgan og studentrepresentasjon er ikke oppfylt.

Anbefaling

Vi anbefaler at dere lager en plan for samarbeidsmøter og angir enda tydeligere at samarbeidet gjelder alle områder som angår studentene, jf. fagskoleloven § 14 tredje avsnitt som angir at studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene. Vi anbefaler at dere lager en strukturert årsplan for samarbeidet med studentorganene på de ulike områdene, slik dere delvis har for samarbeid om kvalitetsarbeidet.

Vi anbefaler også at dere i avtalen med Sjøforsvaret har rutiner som viderefremmer studentenes tilbakemeldinger knyttet til det fysiske arbeidsmiljøet. Dere oppgir at samarbeidet med studentene også skal omfatte det fysiske arbeidsmiljøet. Det er likevel uklart hvordan dette formidles videre til Sjøforsvaret, som etter innvilget unntak fra loven er gjort ansvarlig for det fysiske arbeidsmiljøet.

2.4 Styringsordning

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

Fra Fagskoleloven § § 9-10:

Bestemmelsene stiller krav om at fagskolen skal ha et styre. De stiller også krav til styrets ansvar og sammensetning.

Fra Fagskoleloven § 12 første avsnitt andre setning:

"Styret selv skal ansette rektoren".

Det følger av fagskoleloven § 9 første ledd at alle fagskoler skal ha et eget styre, og at offentlige fagskoler og fagskoler organisert som studieforbund skal ha et styre som øverste ansvarlige styringsorgan. I fagskoleloven § 9 tredje avsnitt er det gitt en ikke uttømmende liste over styrets plikter og ansvar. Det går videre frem av fagskoleloven § 9 fjerde avsnitt at styret kan delegerer sin avgjørelsesmyndighet til andre ved fagskolen, hvis det ikke følger av fagskoleloven at styret selv skal

fatte vedtak. Det må gå frem av egen sak, vedtekter eller andre formelle dokumenter hvilke oppgaver styret har delegert.

Fagskoleloven § 10 første avsnitt stiller krav til styrets sammensetning. Styret skal ha minst syv medlemmer, hvor minst to skal ha bakgrunn fra relevant arbeids- eller næringsliv. Minst ett medlem skal være valgt av og blant de ansatte, og minst ett medlem skal være valgt av og blant studentene. Dersom styret har mer enn ti medlemmer, skal minst to medlemmer være valgt av og blant studentene og minst to medlemmer være valgt av og blant de ansatte. Det skal velges personlige varamedlemmer. Styrets sammensetning må være i tråd med kravene til kjønnsbalanse i likestillings- og diskrimineringsloven § 28, jf. fagskoleloven § 10 andre avsnitt. Det kreves ikke at det er oppnevnt student- og ansattmedlemmer i styret på søknadstidspunktet, men fagskolen må kunne dokumentere at student- og ansattmedlemmer vil ansettes hvis utdanningen blir akkreditert.

I henhold til fagskoleloven § 12 første avsnitt andre setning skal styret selv ansette rektoren. Styret har dermed ikke adgang til å delegere ansvaret for å ansette rektor til noen andre, jf. fagskoleloven § 9 fjerde avsnitt.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at

- styringsordningen er i tråd med kravene i regelverket
- kravet om ansettelsesorgan for rektor er oppfylt, jf. også unntak gitt av departementet

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Dere har fått unntak fra følgende bestemmelser:

- fagskoleloven § 9 om styrets ansvar for personalet
- fagskoleloven § 12 om styrets ansvar for å ansette rektor
- fagskoleloven § 15 om styrets ansvar for læringsmiljøet

I utdyping av unntakene fra Kunnskapsdepartementet går det frem at dere skal ha en avtale med Sjøforsvaret som beskriver samarbeidet om å fastsette krav til kompetanse og ledelse ved fagskolen. Det går videre frem at det i samarbeidsavtalen med Sjøforsvaret skal angis at styret ansetter en egnet rektor som Sjøforsvaret stiller til rådighet. Departementet uttaler at: *Gjennom den organiseringen som Sjøforsvaret forespeiler, vil styret være fagskolens øverste organ for alle forhold som gjelder minedykkerutdanningen, mens for oppgaver og forhold som ikke er en del av minedykkerutdanningen, vil personellet måtte forholde seg til den alminnelige militære kommandostrukturen.*

Når det gjelder utdypning av ansvaret for læringsmiljøet viser vi til punkt 2.3.

Dere har lagt ved oversikt over styret i eget dokument og institusjonsprofil (søknadsskjemaet for generelle krav). Styret skal bestå av 7 medlemmer, herunder 1 representant fra de ansatte. Representant for studentene skal tas opp når utdanningen er

på plass, men vi oppfatter at dere har utpekt en representant til erstatning for studentmedlemmet inntil da. Det er ikke angitt hvem vedkommende er. Av de 5 medlemmene som utpekes av eier, er 2 kvinner og 3 menn, forutsatt at en av mennene foreløpig representerer studentene.

I tillegg har dere angitt 3 varamedlemmer. Av de 2 varamedlemmene som utpekes av eier, er 1 kvinne og 1 mann. Vi oppfatter at dere enda ikke har angitt et varamedlem for «studentplassen».

Ut fra angivelse av nåværende eller tidligere stilling har alle representantene militær bakgrunn eller har vært ansatt i militæret tidligere.

Dere har også lagt ved vedtekter for styret. Vedtektene omtaler temaene: fagskolens formål og virkeområde; ansvar og oppgaver; styrets sammensetning; styrets arbeid og valg av medlemmer til styret. Vi gjengir nedenfor det innhold fra vedtektene som vi eventuelt har merknader til (under «Vurdering»).

Vurdering

Vi vurderer at antallet medlemmer og varamedlemmer og kjønnsfordelingen av disse er i samsvar med kravene i regelverket. Vi har da lagt til grunn at medlemmet som representerer studentene, er en mann, og at dere vil sørge for å få valgt varamedlem for studentrepresentanten.

Vi vurderer også at dere har ivaretatt kravet til representasjon fra relevant arbeids- eller næringsliv, jf. at alle representantene har militær bakgrunn.

Vedtektene klargjør fagskolestyrets ansvar i tråd med regelverket. Dere er imidlertid gitt unntak som ikke er synliggjort, se anbefaling nedenfor. Deres angivelse av styrets arbeid, herunder at alle medlemmer har likt ansvar og myndighet, er i tråd med regelverket. Det er også særlig positivt at dere har angitt klare retningslinjer for valg av medlemmer fra ansatte og studentene. Så lenge det kun er ett fast medlem og én vararepresentant fra hver av disse gruppene, vil det ikke være noe krav til kjønnsmessig balanse. Vi viser for øvrig til kapittel 2.3 når det gjelder sammensetningen av valgstyret, og at studenter må utpekes.

Anbefaling

Dere har ikke i styrevedtektene synliggjort de unntakene dere er gitt, jf. vår gjengivelse fra dokumentasjonen. Dere bør synliggjøre dette, slik at styrets begrensninger i ansvaret/fullmaktene blir tydeligere i vedtektene.

Selv om dere ikke har startet fagskolevirksomheten, anbefaler vi at dere midlertidig har et medlem og varamedlem som representerer de som nå gjennomfører minedykkeropplæringen. Dette for å ivareta et «studentperspektiv» i styret inntil fagskoledriften eventuelt er i gang.

Dere har ingen medlemmer i styret som ikke er eller har arbeidet i Forsvaret/Sjøforsvaret. Vi anbefaler at dere også har medlemmer som kan ha et eksternt blikk på virksomheten og gi nye impulser både av faglige og driftsmessige karakter. Det kan for eksempel være

personer med erfaring fra fagskoledrift eller representanter for dykkernæringen utenom Forsvaret. Å få slike «impulser» kan selvsagt også ivaretas på andre måter.

Slik vi oppfatter kapittel 5 i vedtektene omhandler kapittelet kun valg av medlemmer til styret blant de ansatte og studentene. Dere bør presisere dette i overskriften.

Dere angir at valg av ansattes representanter i styret skal foretas som flertallsvalg. Dere bør klargjøre hva dere legger i flertallsvalg. Er det for eksempel snakk om flere valgomganger? Dere bør også angi hva som gjelder for valg av studentrepresentantene.

Dere angir at forslag til valgsekretariatet må være fremsatt og underskrevet av minst tre stemmeberettigede. Vi anbefaler at fagskolens studentråd (studentorgan) gis selvstendig myndighet til også å kunne foreslå kandidater.

Vi anbefaler også at dere angir at ansatte skal være representert i valgstyret som rektor utpeker, jf. at vi i punkt 2.3 presiserer at dere må inkludere studenter i valgstyret.

2.5 Kvalitetssikringssystem

I henhold til fagskoleforskriften § 49 første avsnitt skal fagskoler ha et tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring av utdanningen som bidrar til kvalitetsutvikling, forbedringer og fagskoleutdanningenes yrkesrelevans, gir tilfredsstillende dokumentasjon av kvalitetsarbeidet ved institusjonen og avdekker eventuell sviktende kvalitet i fagskoleutdanningene.

Fagskoletilsynsforskriften §§ 4-1 og 4-2 anses som en helhetlig presisering av det rettslige innholdet i det mer overordnede kravet til kvalitetssikringssystem og kvalitetsarbeid i fagskoleforskriften § 49 første avsnitt.

Fagskolen er forpliktet til å ha et systematisk kvalitetsarbeid og et system for kvalitetssikring, jf. fagskoletilsynsforskriften §§ 4-1 og 4-2. I dette kapittelet vil vi vurdere om søkerens kvalitetssikringssystem oppfyller kravene i regelverket.

Det følger av fagskoletilsynsforskriften § 4-2 første avsnitt første setning at systemet for kvalitetssikring er fagskolens verktøy for å gjennomføre kvalitetsarbeidet, jf. fagskoleforskriften § 49. Dette må ses i sammenheng med fagskoleloven § 5 femte avsnitt første setning som sier at «fagskoler skal ha tilfredsstillende interne systemer for kvalitetssikring», og fagskoleforskriften § 49 som supplerer fagskoleloven § 5. For at kvalitetssystemet skal være et verktøy i henhold til fagskoleforskriften § 4-2 første avsnitt, må systemet være organisert på en måte som gjør det mulig å gjennomføre kvalitetsarbeidet.

I henhold til fagskoletilsynsforskriften § 4-2 første avsnitt andre setning skal fagskolens beskrivelse av systemet for kvalitetssikring vise målene for kvalitetsarbeidet, hvordan arbeidet skal gjennomføres, ansvarsforholdene og rapporteringslinjene. Det er ikke fastsatt noen krav til hvordan kvalitetssystemet skal beskrives, eller til hvordan systemet skal se ut. Fagskolene må imidlertid ha en systembeskrivelse som kan tilrettelegge for og sannsynliggjøre at kravene i § 4-1 blir oppfylt, og dette må gå frem av systembeskrivelsen. Fagskolen må også i systembeskrivelsen angi hvordan fagskolen har tenkt å oppfylle kravet til å dokumentere kvalitetsarbeidet.

I forarbeidene til fagskoleloven er det lagt til grunn at kvalitetssikringssystemet må tilpasses den enkelte fagskoles størrelse, egenart og utdanninger.

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

2.5.1 Mål for utdanningen

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 4-1 andre avsnitt:

"Fagskolen skal fastsette mål for kvaliteten i utdanningene."

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 4-2 første avsnitt:

"Fagskolens beskrivelse av systemet for kvalitetssikring skal vise målene for kvalitetsarbeidet."

I henhold til fagskoletilsynsforskriften § 4-2 første avsnitt må fagskolens system for kvalitetssikring inneholde mål for kvalitetsarbeidet. Disse målene skal angi kvalitet for utdanningen, jf. fagskoletilsynsforskriften § 4-1 andre avsnitt.

Fagskoletilsynsforskriften §§ 4-1 andre avsnitt og 4-2 første avsnitt henger sammen. Fagskolen må fastsette mål for kvaliteten i utdanningen, og disse målene må komme til uttrykk i fagskolens beskrivelse av systemet for kvalitetssikring. Målene skal reflektere hva søkeren mener er viktig for å oppnå god kvalitet i utdanningen.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at

- kravet om å fastsette mål er oppfylt
- kravet om å beskrive mål i systemet for kvalitetssikring er oppfylt

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Dere angir innledningsvis at et godt kvalitetsarbeid har en kultur som legger til rette for forbedring, utvikling og medvirkning. Dere har også definert hva dette innebærer for de ulike gruppene som utgjør fagskolen. Dere oppgir også at kvalitetsarbeidet omfatter en forpliktelse til å oppfylle de aktuelle kravene og til å sikre kontinuerlig forbedring av systemet som helhet.

Dere angir at kvalitetsmålene for Sjøforsvarets fagskole består av syv delmål med tilhørende målepunkt for kvalitetsstyring. Dette er styringskvalitet, relevanskvalitet, rammekvalitet, inntakskvaliteten, programkvalitet, undervisningskvalitet og resultatkvalitet. Innledningsvis definerer dere hva hver av disse delmålene handler om. For noen av delmålene angir dere de kjennetegnene som utdanningen bør ha innenfor delmålet, eller dere utdyper de forholdene som er viktige innenfor delmålet.

Som vedlegg har dere utarbeidet kvalitetsindikatorer for hvert delmål i en egen tabell. I en annen tabell (måleindikatorer) har dere angitt kvantitative og kvalitative mål. Disse kvantitative og kvalitative målene er koblet til ulike prosesser og aktiviteter dere skal gjennomføre innenfor hvert av delmålene. I tillegg har dere primært for de kvantitative målene, angitt hvilken kvalitetsindikator målet tilhører. Dere har angitt slike kvantitative mål innenfor alle kvalitetsområdene (delmålene). Likevel har ikke alle indikatorene et kvantitativt mål knyttet til indikatoren.

Flere av de kvalitative målene er knyttet til aktiviteter eller prosesser i kvalitetsarbeidet eller til fagskolens øvrige virksomhet. For eksempel dette kvalitative målet under rammekvalitet: *HEL og MOST-orienteringer gjennomført, og alle ansatte og studenter kjent med varslingskanalen*. Eller dette målet under styringskvalitet: *Kvalitetssystemet revidert, oppfattes som hensiktsmessig, og tilgjengelig*.

De kvantitative målene er derimot primært knyttet til en kvalitetsindikator. For eksempel knyttet til indikatoren «Studentenes opplevelse av undervisningskvaliteten, herunder praksis, øvelser o.l.» har dere følgende mål: *studentene mener >75 % av leveransen er høy eller bedre; studentene mener at <25 % av leveransen er middels; og studentene mener at 0 % av leveransen er lavere enn middels*.

Vurdering

Dere har innledningsvis valgt å sette noen overordnede mål for kvalitetsarbeidet som vi vurderer fanger godt opp intensjonen med kvalitetsarbeid slik den er angitt i regelverket.

Vår vurdering er at de syv delmålene dere har definert, fanger opp viktige deler av hva som kan utgjøre kvalitet i utdanningen. Særlig viktig er det at dere har delmål knyttet til utdanningens relevans for yrkesfeltet, kvalitet på undervisning og utdanningsprogram og til resultat kvalitet.

Dere har imidlertid ikke tydelig definert en overordnet målsetning for hvert delmål. Vi oppfatter delmålene derfor primært å være kvalitetsområder, det vil si at dere har identifisert hvilke områder dere anser som viktig å arbeide med, for å sikre god kvalitet i utdanningen. I videre omtale benytter vi derfor betegnelsen *kvalitetsområder* for disse syv delmålene for å skille mellom det som dere har satt som kvantitative og kvalitative mål for hvert kvalitetsområde.

Vi vurderer at de kvalitative målene (i deres vedlegg til kvalitetssystemet) i hovedsak handler om prosess og tiltak. De gir i mindre grad retning for å vurdere kvalitet på utdanningen, selv om gode prosesser og tiltak selvsagt er viktige betingelser for å kunne videreutvikle kvaliteten. Det er ikke noe til hinder for at dere kan sette mål for kvaliteten i prosesser og tiltak så lenge dere også har mål som kan benyttes til å vurdere kvaliteten i utdanningene. Vi savner at dere setter mer overordnede mål for kvalitetsområdene knyttet til kvalitet i utdanningen, jf. anbefalinger nedenfor.

Vi vurderer at de kvantitative målene i stor grad fanger opp ulike aspekter ved det kvalitetsområdet de er knyttet til, og at de i hovedsak kan benyttes til å vurdere utdanningskvalitet. Det er positivt at dere for flere av indikatorene setter mål som både fanger opp hvor mange som er fornøyd/gir høy score, men samtidig at dere også ser på

andelen med laveste score. Dette gir grunnlag for bedre refleksjon over måloppnåelse enn hvis dere for eksempel bare setter mål for andelen som er fornøyd / har høyeste score.

For noen områder anser vi imidlertid at målene ikke er så dekkende for hele kvalitetsområdet. Det gjelder særlig rammekvalitet der det er bare ett av de kvantitative målene vi forstår (det som er knyttet til læringsmiljø). De indikatorene dere har satt for årsverk under rammekvalitet, mangler enten mål eller de målene dere oppgir, er vanskelig å knytte til indikatoren. Flere av indikatorene under inntakskvalitet og resultat kvalitet kan vi ikke se har mål direkte knyttet til seg. Det er da uklart hvorfor indikatorene er tatt med.

Samlet sett vurderer vi at dere har satt mål for utdanningskvalitet på viktige områder for kvalitet i utdanningen, og dermed at kravet er oppfylt.

Anbefaling

Vi anbefaler at dere også setter konkrete overordnede mål for hvert kvalitetsområde (dere har kalt disse «delmål»). Dere har for flere av kvalitetsområdene kjennetegn for kvalitet som dere kan omskrive til mer tydelige mål. De målene dere har satt knyttet til indikatorer, blir da samlet sett en vurdering av måloppnåelsen for de overordnede målet. Når dere har formulert et overordnet mål, blir det også lettere å se om indikatorene og målene knyttet til disse, fanger opp alle viktige aspekter ved kvalitetsområdet. Det vil også bli lettere å foreta en overordnet drøfting av måloppnåelsen i for eksempel årsrapport/kvalitetsrapport.

Dere har valgt å ha et mer omfattende kvalitetssystem enn det regelverket krever, ved at systemet også omfatter å sette mål for prosesser og tiltak som kan være forutsetninger for å få frem god utdanningskvalitet. Dette kan være fornuftig, men vi anbefaler likevel at dere tydeligere skiller mellom mål knyttet til prosesser og tiltak, og mål knyttet til å kunne vurdere utdanningskvalitet.

Vi tror også sammenhenger og eventuelle mangler ville vært lettere å lese og se dersom dere hadde satt indikatorer og kvantitative/kvalitative mål inn i samme tabell. Vi viser i den forbindelse til at systemet skal være lett lesbart for både studenter og ansatte som ikke daglig arbeider med dette. Vi anbefaler at dere også ser på om alle målene er forståelige ut fra indikatorene, jf. eksempelet ovenfor under rammekvalitet der det var vanskelig å forstå hva som var ment.

2.5.2 Samle inn informasjon fra ulike kilder

Fra Fagskoletilsynsforordningen § 4-1 tredje avsnitt bokstav a:

"For å vurdere om hver enkelt utdanning når målet for kvalitet, skal fagskolen systematisk innhente informasjon fra studenter, ansatte, representanter fra yrkesfeltet og eventuelle andre relevante kilder."

Det følger av fagskoletilsynsforordningen § 4-1 tredje avsnitt bokstav a at fagskolen systematisk må innhente informasjon fra studenter, ansatte, representanter fra yrkesfeltet og eventuelt andre relevante kilder for å vurdere om hver enkelt utdanning når målet for kvalitet.

For å oppfylle kravet må fagskolen redegjøre for hvordan den skal innhente informasjon fra studenter, ansatte og representanter fra yrkeslivet, og eventuelt fra andre dersom det anses relevant. Fagskolen må selv vurdere om det er andre kilder som er hensiktsmessige. Fagskolen må videre redegjøre for hva som skal samles inn fra de ulike kildene, og hvem som har ansvaret.

Det sentrale er at informasjonen som mottas, gjør det mulig å vurdere om utdanningen når målet for kvalitet, og fagskolen må dermed også bruke informasjonen til å foreta denne vurderingen. Fagskolene kan selv bestemme hvordan de innhenter informasjonen, såfremt informasjonen er egnet til å kunne gjøre en vurdering av om utdanningen når målet for kvalitet.

For å kunne vurdere innsamlet informasjon opp mot målene, må fagskolen ofte operasjonalisere målet i mer konkrete kjennetegn for måloppnåelse. En måte å gjøre dette på er å sette opp kvantitative og/eller kvalitative indikatorer eller terskelverdier å måle funnene mot.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at

- kravet om å beskrive informasjonsinnhenting fra studenter, ansatte, representanter fra yrkesfeltet og eventuelle andre relevante kilder er oppfylt
- kravet om informasjonens bruksområde og egnethet er oppfylt
- kravet om å beskrive ansvarsforholdene i innhenting er oppfylt

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Følgende går frem fra beskrivelsen i kvalitetssystemet:

Felles for innhenting

- Rektor/ledelsen har overordnet ansvar for å hente inn systematiske tilbakemeldinger på utdanningskvalitet.
- Kvalitetsmedarbeider har det operative ansvaret for at evalueringer innhentes og dokumenteres fra alle kilder.
- Faglig ansvarlig skal i samarbeid med utdanningsfaglige ansvarlige utarbeide sammenstilte evalueringer.

Innhenting fra studentene

Dere oppgir at tilbakemeldinger fra studenter er et grunnleggende element i et system for kvalitetssikring. Evaluering av studieprogram dokumenteres gjennom skriftlige rapporter og spørreundersøkelser. Studentene skal vurdere hvordan de ser på utdanningen når det gjelder: gjennomføring; tilrettelegging og formidlingsevne; egen innsats og forutsetninger; og innhold og måloppnåelse. Studentenes skriftlige vurdering av utdanningen innhentes i juni.

Dere skal i tillegg gjennomføre systematisk evaluering av teoriundervisning, øvelser og annen aktivitet, slik at alle emner og aktiviteter blir evaluert minst en gang i løpet av en periode på to år. Evalueringen skal skje ved avslutningen av undervisningen i emnet og etter gjennomført øvelse. Instruktøren er ansvarlig for å innhente tilbakemelding fra studentene. Tilbakemeldingene skal registreres og brukes av emneansvarlig som grunnlag for en emnerapport. Evalueringene inngår i de samlede sluttevalueringene etter undervisningsåret.

Dere skal årlig gjennomføre en læringsmiljøundersøkelse blant studentene. I tillegg skal studentene være kjent med varslings- og rapporteringskanaler.

Innhenting fra de ansatte

Instruktører/lærere skal gi en skriftlig vurdering av utdanningen. Undervisningspersonalet skal kunne gi sin vurdering av styrker og svakheter i utdanningen. Dette gjelder både studieplanen, undervisnings- og vurderingsformer, pedagogisk gjennomføring, organisering, kompetanse og infrastruktur/rammer. Den avsluttende evalueringen innhentes i juni.

I tillegg kommer tema som er spesielt relevante å rette til de ansatte, også i en åpen diskusjon: Spesielle forhold som kommer frem av informasjon om måloppnåelse; studentenes vurderinger; muligheter til å oppdatere egen kompetanse; og samarbeid med Minedykkerkommandoen og andre aktører.

Det skal gjennomføres systematisk evaluering av teoriundervisning, øvelser og annen aktivitet, se nærmere beskrivelse ovenfor under «Innhenting fra studentene». Tilbakemeldingene skal registreres og brukes av emneansvarlig som grunnlag for en emnerapport.

Ansatte skal være kjent med varslings- og rapporteringskanaler.

Innhenting fra representanter fra yrkesfeltet

Det skal hentes inn en avsluttende evaluering fra operative brukere i juni. Denne kundetilfredshetsundersøkelsen skal gi svar på om det gis tidsriktig, etterspurt kunnskap i tilstrekkelig volum, det vil si studiets relevans for yrkesfeltet og særlig operativ avdeling i Forsvaret.

Tilbakemeldingene skal fortrinnsvis baseres på undersøkelser blant arbeidsgivere i Forsvaret (mottakende avdelinger og forsvarsgrener) og/eller tidligere studenters erfaringer etter en tid i tjeneste. Sjøforsvarets fagskole skal i tillegg til undersøkelser, sikre en mer relevant utdanning gjennom dialog og kontakt med mottakende avdelinger og forsvarsgrener (operative brukere).

Dere skal gjennomføre fagråd jevnlig og skal blant annet ha kontakt med mottakende avdelinger og eksterne fagmiljø. Fagråd gjennomføres minst tre ganger årlig. Assisterende rektor har ansvar for at fagråd for minedykkerutdanningen gjennomføres, og ansvar for å lede rådet. I tillegg har dere et fagutdanningsråd for minedykkerutdanningen der ledelsen samarbeider med minedykkerkommandoen. De er oppgitt å fungere som høringsinstans for

å ivareta operative brukeres synspunkt, og er i årshjulet knyttet til høringen om årsrapporten.

Tilbakemelding fra sensorer og andre kilder

Dere har oppgitt sensorer som en annen kilde utenom de obligatoriske kildene. Den avsluttende skriftlige evalueringen fra disse innhentes i juni. Dere har ikke angitt hvilke temaer som inngår i undersøkelsen, ut over at det er sensorenes vurdering av undervisningskvaliteten. Dere har angitt de kvantitative målene: at over 75 % av sensorene mener at leveransen er høy, og at sensorene gir en kvalitativ vurdering som ikke indikerer systematiske hull.

Dere har også ulike statistiske mål knyttet til studentenes gjennomføring og antall, og dere vil innhente informasjon for å belyse disse.

Vurdering

Vi vurderer at dere har angitt tydelig at kvalitetsmedarbeider er ansvarlig for all innhenting fra kilder til vurderingen av måloppnåelse. Det er en uklarhet ett sted, jf. anbefaling nedenfor, men vi legger til grunn at dette skyldes en manglende oppdatering. Vi legger også til grunn at kvalitetsmedarbeider har ansvaret for innhenting av statistisk materiale, jf. at vedkommende har ansvaret for dokumentasjon og bidrag relatert til årsrapporten.

Dere har for de ansatte og studentene angitt hvilke temaer dere vil innhente opplysninger om. Dere har kun indirekte antydning dette for sensorene og noe mer åpent angitt dette for representanten fra yrkesfeltet. Vi vurderer at de temaene dere angir, er egnet til å kunne vurdere måloppnåelsen ut fra de mål dere har satt for utdanningskvalitet. Det er positivt at dere både har innhenting fra spørreundersøkelser og mere kvalitative vurderinger for hvert emne.

Det går frem at dere vil innhente skriftlig vurdering fra alle kildene, selv om formen ikke er tydelig angitt for all innsamlingen. Det er bare for studentundersøkelsen at dere tydelig angir at dette skal skje i form av en spørreundersøkelse. Dere angir også at fra de ansatte skal hver emneansvarlig lage en skriftlig rapport, og at det skal skje en oppsummering fra faglig og utdanningsfaglig ansvarlig. Tidspunktene for innsamlingen er også angitt i årshjulet.

Dere angir at tilbakemeldingen/innhenting av informasjon fra fagrådet skjer etter drøfting i rådet, og at dere også planlegger innhenting i møter med de ansatte og aktuelle mottakere av studentene etter endt opplæring (operative brukere). Det går ikke så tydelig frem på hvilke arenaer og når denne innhenting skal skje. Det er mulig dere primært viser til informasjon som kommer frem i drøftingene i fagrådet etter at informasjon er innhentet. Det samme gjelder for møter i fagutdanningsrådet der det også ser ut til som at hensikten er å drøfte etter at informasjon er innhentet.

Dere har tydelig beskrevet ansvarlig for oppgavene, hvem som skal gi informasjonen og i stor grad tidspunktet for og formen på informasjonsinnhenting. Angitt innhold er relevant for målene, og dere henter inn fra alle kilder som kreves i regelverket.

Samlet vurderer vi at dere oppfyller kravet til å beskrive gjennomføringen av innhenting av informasjon og ansvarsforhold. Vi har noen anbefalinger om tydeliggjøring og utdyping.

Anbefaling

Den oppdelingen dere har valgt for kvalitetssystemet, gjør at informasjon om innhenting fra kildene er spredt i dokumentet. Det viktigste er at dere har en struktur som passer deres organisasjon og opplæring, men vi anbefaler dere å se på om innholdet kan samles og struktureres bedre.

Vi ser at dere i en figur under punkt 7.1 angir andre ansvarlige enn kvalitetsansvarlig for innsamlingen. Dere bør korrigere dette slik at dokumentet er konsekvent på hvem som har ansvaret.

Innsamlingen fra yrkesfeltet er ikke så tydelig beskrevet, og det er ikke tydelig om fagrådet og fagutdanningsrådet skal være en kilde til informasjonsinnhenting eller bare en partner for drøfting på bakgrunn av tidligere innhenting. Dersom en eller begge skal være en kilde, anbefaler vi at dere gjør tydelig hvordan innsamlingen skal skje og dokumenteres.

Dere oppgir også tidligere studenter som en mulig kilde, uten helt å ta stilling til om denne kilden skal brukes eller hvordan dette skal organiseres. Noe av årsaken til at innhenting fra «yrkesfeltet» ikke er så tydelig beskrevet, kan være at utdanningen er så integrert i yrkesfeltet og at tilbakemeldinger slik sett vil kunne bli gitt løpende. Vi anbefaler likevel at dere i systemet er tydeligere på de ulike formelle rollene og stadiene i prosessen.

Beskrivelsen av kvalitetssystemet skal være en oppskrift på hvordan kvalitetsarbeidet skal utføres. Dere har ikke så mye beskrivelse av selve innhittingsprosedyrene utover det helt overordnede. Vi anbefaler at dere gjør de konkrete prosedyrene og innholdet i innhenting tydeligere, eventuelt som vedlegg til kvalitetssystemet.

2.5.3 Samle inn resultater fra internkontrollen

Fra Fagskoleloven § 9 tredje avsnitt bokstav f første setning:

"Styret skal [...] sørge for at virksomheten drives i samsvar med gjeldende lover og regler, og etablere og sørge for gjennomføring av systematiske kontrolltiltak (internkontroll) for å sikre dette."

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 4-1 tredje avsnitt bokstav b:

"For å vurdere om hver enkelt utdanning når målet for kvalitet, skal fagskolen systematisk innhente resultater fra fagskolens internkontroll, jf. fagskoleloven § 9 tredje ledd bokstav b."

Konklusjon

NOKUT har besluttet å utrede ordlyden i fagskoletilsynsforskriften § 4-1 tredje ledd bokstav b om internkontroll. Siden ordlyden i § 4-1 tredje ledd bokstav b er under utredning, er dette kravet tatt ut av vurderingen av de generelle kravene til nye søkere i denne søknadsrunden.

2.5.4 Bruken av vurderingen

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 4-1 fjerde avsnitt:

"Fagskolen skal bruke sin vurdering av kvaliteten til å rette opp sviktende kvalitet og videreutvikle kvaliteten i utdanningen."

Fagskoletilsynsforskriften §§ 4-1 og 4-2 stiller krav til fagskoleutdanningskvalitet, særlig gjennom å ha krav til systematisk kvalitetsarbeid og et system for kvalitetssikring. Vurderingen av kvaliteten skal brukes til å rette opp sviktende kvalitet og videreutvikle kvaliteten i utdanningene, jf. fagskoletilsynsforskriften § 4-1 siste avsnitt. Det er følgelig ikke tilstrekkelig å vurdere om utdanningen når målene for kvalitet. Fagskolen må videre bruke vurderingen til å rette opp kvaliteten dersom den er sviktende, og til å videreutvikle kvaliteten i utdanningene. Fagskolen må løpende bruke informasjon fra vurderingen til å se på om noe kan endres for å sikre kvaliteten i utdanningen, og ved behov gjennomføre tiltak for utbedring. For å oppfylle kravet, må fagskolen vise hvem som har ansvar for å foreta vurderingene, hvem som har ansvar for å fatte beslutningene, og hvem som har ansvar for å følge opp at eventuelle nødvendige tiltak vil bli iverksatt.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at

- kravet om å beskrive vurdering av kvalitet ikke er oppfylt
- kravet om å beskrive opprettingen av sviktende kvalitet er oppfylt
- kravet om å beskrive videreutvikling av kvalitet er oppfylt
- kravet om å beskrive ansvarsforholdene i arbeidet er oppfylt

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Dere oppgir følgende i kvalitetssystemet:

Avvik definerer dere som uoverensstemmelser i forhold til fastlagte rutiner og regelverk som berører virksomheten. Alle forhold innen planlegging, gjennomføring, evaluering og registrering av utdanningen ved skolen kan være gjenstand for avvik. Alle rapporterte avvik skal registreres og behandles. I tillegg til årsmeldingen angir dere at administrasjonen arbeider med evalueringer gjennom hele året, slik at eventuelle funn eller trender kan oppdages og adresseres tidlig, og at rapporter eller meldinger for avgrensede områder kan ferdigstilles effektivt når det besluttes.

Fagråd skal minimum hvert semester vedlikeholde studietilbudet og eventuelt anbefale endringer i emnebeskrivelse. Minedykkernes fagråd vil ivareta kontinuerlig faglig utvikling av studiene. Eventuelle endringer og justeringer gjøres fortløpende. Vesentlige endringer styrebehandles.

Dere skal gjennomgå tilbakemeldinger fra ulike kilder i samarbeidsmøtet som gir råd knyttet til funnene og vedtak. Deretter lager dere et utkast til årsrapport med en kvalitetsmelding som gjennomgås i fagrådet, som tar stilling til enkelttiltak. Årsrapporten skal inneholde en vurdering av alle aspekter av studiekvalitet som beskrevet under de ulike delmålene (kvalitetsområdene). Dere skal se på eventuelle avvik fra studieplanen,

uønskede hendelser, hovedfunn i evalueringen fra studentene, forbedringspunkter, sammenhengen mellom avvik i studieplanen og manglende måloppnåelse, kunnskapsnivå hos studentene opp mot definerte kvalitetsmål og beskrivelse av tiltak for å forbedre utdanningen. Når dere omtaler mål og måloppnåelse, er referansen primært til delmålene (kvalitetsområdene). Vesentlige avvik mellom studenter, operative brukere (yrkesfeltet) og de ansatte skal belyses. Kvalitetsmeldingen skal analysere kvaliteten i emner og studieprogram, samt hvilke nødvendige tiltak det fordrer på programnivå og eventuelt rektornivå.

Styret skal drøfte om utdanningen tilfredsstillende gjeldende krav og gi konkrete innspill til faglig ansvarlig. Sammen med årsrapporten skal dere lage en overordnet tiltaksplan.

Dere har angitt ledelsen som overordnet ansvarlig for at tiltak identifiseres, vurderes, besluttes, og iverksettes, og for at årsrapport fremlegges for styret. Assisterende rektor har ansvar for at utkast til årsrapport og detaljert tiltaksplan utarbeides og følges opp. Kvalitetsmedarbeider har ansvaret for at tiltak i årsplan blir dokumentert, og å utarbeide egne og koordinere andres bidrag til årsrapporten.

Arbeidet er satt inn i et årshjul med ansvarlig og egne punkter for de ulike prosessene: fra at evalueringen er sammenstilt og vurdert, via årsrapport, tiltaksplan og vedtak i styret til detaljert tiltaksplan og oppfølging fra tidligere år.

Vurdering

Det er positivt at dere så tydelig har lagt inn i systemet at hensikten med kvalitetsvurderingene er at dere skal iverksette tiltak for kvalitetsforbedring. Dere har laget en kvalitetssirkel som leder frem til evalueringen av tiltakene og nye tiltak. Vi vurderer at dere har beskrevet gode prosesser for å kunne iverksette videreutvikling av kvalitet i utdanningen.

Dere har også tydelig fastsatt ansvaret for de ulike prosessene dere har beskrevet og oppgavene med å vurdere kvalitet og å utarbeide årsrapport.

Dere skriver om avvik og at dette krever tiltak. Dere har også organer der dere kan drøfte og iverksette tiltak utenom den årlige årsrapportprosessen. Dere angir at dere vil ha en løpende vurdering og oppfølging av resultater utenom årsrapportprosessen. Slik sett vurderer vi at dere tar tak i sviktende kvalitet, men vi anbefaler en tydeliggjøring.

Både når det gjelder å vurdere sviktende kvalitet og å videreutvikle kvalitet, er vurderingsgrunnlaget dere har, i liten grad forankret i målene beskrevet i vedlegget til kvalitetssystemet. Som tidligere beskrevet er dere ikke tydelig på hvilke temaer dere skal innhente informasjon om fra særlig sensorer og delvis yrkesfeltet. Dette gjør at det er vanskelig å se hvordan denne informasjonen skal vurderes opp mot målene. I beskrivelsen av årsrapporten er det bare resultatene fra studentene dere angir skal presenteres for seg. Selv om dere angir at de andre kildene skal vurderes opp mot studentenes resultater, må dere tydeliggjøre at også disse kildene inngår i å vurdere kvaliteten på utdanningene opp mot målene.

De målene dere viser til, er egentlig kvalitetsområder som ikke er formulert som målsettinger. Selv om disse gir et godt grunnlag for å se på ulike aspekter ved kvalitet, er

kravet at vurderingen må være forankret i konkrete mål. Dere mangler denne forankringen, jf. at dere under kvalitetsområdene (delmålene) ikke viser til de målene dere har fastsatt i vedlegget. Selv om målene i vedlegget er knyttet til og dekker i stor grad kvalitetsområdene, må dere tydeliggjøre at det er målene i vedlegget som er grunnlag for vurderingen av om funnene viser sviktende kvalitet eller behov for videreutvikling av kvalitet.

Samlet sett vurderer vi at kravet om å beskrive at dere vil foreta en vurdering av kvalitet ut fra måloppnåelsen, ikke er oppfylt. Vi vurderer at dere beskriver hvordan dere vil videreutvikle kvalitet og rette opp sviktende kvalitet og at dere beskriver ansvarsforholdene i arbeidet.

Anbefaling

Dere har ikke tydelig definert avvik sett opp mot målene dere har fastsatt (vedlegget til kvalitetssystemet om mål). Slik dere definerer avvik virker avvik å være knyttet til internkontroll av ulike områder og ikke til manglende måloppnåelse. Dette er et viktig aspekt å ha med, men dere må også knytte dette til målene for kvalitet. I de målene dere har fastsatt, har dere satt kvantitative krav. Dere har ikke angitt tydelig om det å ikke nå disse målene, anses som sviktende kvalitet. Vi anbefaler at dere tydeliggjør hva dere legger i sviktende kvalitet opp mot målene, og hva dere legger i avvik sett opp mot mål for og kvalitet i utdanningen.

2.5.5 Involvering i arbeidet

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 4-1 første avsnitt andre setning:

"Fagskolen skal involvere ansatte og studenter, inkludert eventuelle studentorganer, i kvalitetsarbeidet."

I henhold til fagskoletilsynsforskriften § 4-1 første avsnitt første setning må fagskolen involvere ansatte og studenter i kvalitetsarbeidet. Dersom det finnes studentorganer på fagskolen, må også de involveres. Det følger av dette at hele virksomheten og alle nivåer på institusjonen skal involveres. Dette er en forutsetning for at kvalitetsarbeidet skal kunne prege hele driften av fagskolen, og for å legge til rette for høy kvalitet på alle nivåer.

Det ligger i begrepet "involvere" at både studenter og ansatte skal bli hørt og skal få være med på prosesser som er relevant for kvalitetsarbeidet. Kravet til å "involvere" omfatter mer enn å innhente tilbakemeldinger om kvaliteten i utdanningen fra studenter og ansatte. Det å bare innhente tilbakemeldinger er følgelig ikke tilstrekkelig for å oppfylle kravet. Hvilken form for involvering som er tilstrekkelig vil variere etter blant annet hvor lang utdanningen er og hvilken utdanningsform det er snakk om. Hva som kreves for at kravet til involvering er oppfylt vil dermed kunne variere.

Fagskolen må redegjøre for hvordan det er tilrettelagt for at studenter og ansatte skal bli involvert i arbeidet, og hvem som har ansvar for dette.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at

- kravet om å beskrive hvordan dere vil involvere studenter og ansatte er oppfylt
- kravet om å beskrive ansvarsforholdene i involveringen er oppfylt

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Dere oppgir følgende i kvalitetssystemet:

Dere vil ha en kvalitetskultur der alle bidrar med og mottar informasjon om resultatene av kvalitetsarbeidet.

I tabelloversikt over organer går det frem at ansatte og studenter er representert i fagrådet og samarbeidsmøte.

Dere oppgir at samarbeidsmøtet er en arena der administrasjon og studenter møtes. Studentene velger inntil to representanter. Samarbeidsmøtet er et dialog - og informasjonsmøte, med rådgivende funksjon. Her kan alle typer tilbakemeldinger koordineres, og det gis informasjon fra ulike ledermøter. På møtet kan det tilrettelegges for deltakelse fra studentene i ulike typer arbeidsgrupper. Assisterende rektor har ansvar for at samarbeidsmøtet gjennomføres.

Ferdig sammenstilte evalueringer gjøres kjent for og diskuteres med studentene. Sammenstillingene distribueres til samarbeidsmøtet og fagrådet.

I fagrådet deltar både studenter og ansatte. Studentene velger en representant, og har uttalerett og medbestemmelse i saker som fremlegges til beslutning for rådet. Alle forslag til endringer på bakgrunn av evalueringer legges først frem for fagrådet til uttalelse og drøfting. Møtet er lagt inn i årshjulet. Etter styrebehandling vil endelig kvalitetsrapport, med styrets vurdering og føringer, distribueres bredt i fagskolen.

Vurdering

Dere har angitt hvor viktig det er at alle deler av de som utgjør fagskolen, bidrar i selve kvalitetsarbeidet, noe som er i samsvar med kravet om involvering. Dere involverer særlig studentene på ulike tidspunkt i prosessen. Studentene bidrar ved å svare på spørreundersøkelser og bidrar i emneevalueringen. Videre blir de informert om og kan bidra med innspill til evalueringen på for eksempel samarbeidsmøtet. Studentene kan gi innspill til tiltak på møtet i fagrådet, og de blir informert om endelige vedtak. Vi legger også til grunn at de kan bli involvert i gjennomføringen av vedtak ved å delta i aktuelle samarbeidsgrupper, som dere angir at studentene kan få tilbud om å delta i. Det går frem at studentene selv velger de som skal delta i samarbeidet.

Også de ansatte bidrar med innspill gjennom evalueringer. Faglærere som er emneansvarlige skriver vurderinger. Det er imidlertid mer uklart om de ansatte deltar i drøftinger av resultatene på samarbeidsmøter. Dere oppgir under innsamlingen at det er aktuelt å drøfte evalueringen med de ansatte, men det er ikke angitt noen konkrete fora der dette skal skje. Selv om dere i en tabell oppgir at de er representert i samarbeidsmøtet,

går det ikke frem at ansatte velger representanter til samarbeidsmøtet. Det går bare frem at faglig og utdanningsfaglig ansvarlig møter fast i møtet, men vi antar at disse inngår mer i ledelsen. Det går imidlertid frem at andre ansatte kan innkalles til møtet ved behov.

Videre går det frem at ansatte er representert i fagrådet og får slik sett gitt innspill til tiltakene, selv om det ikke går frem hvordan de ansatte, som sitter i rådet, blir utpekt. I tillegg blir de informert om utfallet av tiltakene, og vi forstår det slik at de i praksis vil ha en sentral rolle i gjennomføring av disse.

Samlet sett vurderer vi at kravet er oppfylt ettersom både studenter og ansatte blir informert om resultater og tiltak og samtidig får anledning til å bidra med innspill før avgjørelsene om tiltak.

Anbefaling

Vi anbefaler at dere tydeliggjør de ansattes deltakelse i ulike fora/møter, og at dere presiserer hvor dere vil drøfte resultatene av evalueringene med de ansatte. Dere bør også presisere at de ansatte selv velger representanter til disse foraene.

2.5.6 Rapportering og forankring

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 4-1 første avsnitt første setning:

"Fagskolens kvalitetsarbeid skal være forankret i fagskolens styre og ledelse."

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 4-2 første avsnitt andre setning:

"Fagskolens beskrivelse av systemet for kvalitetssikring skal vise [...] ansvarsforholdene og rapporteringslinjene."

Det følger av fagskoletilsynsforskriften § 4-1 første avsnitt første setning at fagskolens kvalitetsarbeid skal være forankret i fagskolens styre og ledelse. Det betyr at det er styret som må vedta kvalitetssystemet.

I henhold til fagskoletilsynsforskriften § 4-2 første avsnitt andre setning skal fagskolens beskrivelse av systemet for kvalitetssikring vise blant annet ansvarsforholdene og rapporteringslinjene. Fagskolen må dermed beskrive rapporteringslinjene og hvem som har beslutningsansvar. Dette må være beskrevet på en måte som sannsynliggjør at rapporteringslinjene og beslutningsansvaret fører til forankring hos styret og ledelsen.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at

- kravet om forankring er oppfylt
- kravet om å beskrive rapporteringslinjene er oppfylt

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Det går frem av fagskolestyrets vedtekter at de fastsetter kvalitetssystemet.

Dere oppgir følgende i kvalitetssystemet:

Styret har det overordnede ansvaret for kvalitet. Styret vil på bakgrunn av rektors rapportering til styret, eller etter eget initiativ, gi føringer og fatte vedtak om tiltak som er nødvendig. Rapportering skjer blant annet gjennom årsmeldingen som inneholder en kvalitetsmelding, og som behandles av styret. Styret vedtar overordnede og mer detaljerte tiltak på bakgrunn av årsmeldingen. Behandlingen og videre oppfølging er satt inn i årshjulet.

Rektor er ansvarlig for at kvalitetsarbeidet gjennomføres og rapporterer og saksforbereder til styret. Kvalitetsmedarbeider har en sentral rolle i gjennomføringen av kvalitetsarbeidet, jf. beskrivelsene tidligere (punkt 2.5.2, 2.5.3 og 2.5.4). Rektor er den nærmeste overordnede til assisterende rektor og kvalitetsmedarbeider. De møtes i ledergruppemøtet som er et koordinerende organ. For øvrig er arbeidet forankret hos assisterende rektor som leder fagrådet og samarbeidsmøtet og rapporterer inn til ledergruppemøte. Assisterende rektor er også ansvarlig for utarbeiding av en tiltaksplan.

Kvalitetsmedarbeider skal også følge opp kvalitetssystemet og sørge for at det justeres. Ledelsen skal i den forbindelse ha en årlig gjennomgang av at systemet fungerer etter hensikten.

Vurdering

Vi vurderer at kvalitetsarbeidet er godt forankret hos styret, både ved at styret har vedtatt kvalitetssystemet, og at de er aktive i å følge opp resultatene fra evalueringene som inngår i kvalitetsarbeidet.

Vi vurderer at kvalitetsarbeidet er godt forankret hos ledelsen ved at den øverste ledergruppen har en sentral rolle i alle deler av kvalitetsarbeidet og både kan ta avgjørelser og innhente innspill.

Vi vurderer at rapporteringslinjene er tydelige i systemet. I ledergruppemøtet vil ulike rapporteringer kunne koordineres og samordnes, og det kan tas beslutninger om hva som må rapporteres videre til styret.

Kravene er oppfylt.

3 Gjennomgang av kravene for fagskoleutdanning

I gjennomgangen av kravene fører vi først opp kravet som dokumentasjonen er vurdert opp mot under hver overskrift, og deretter NOKUTs vurdering.

3.1 Beskrivelse av infrastruktur

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-6 :

"Fagskolen skal ha administrative ressurser som er tilpasset utdanningen", og "lokaler, utstyr, tilgang til informasjons- og bibliotekstjenester og annen infrastruktur som er tilpasset utdanningen."

Med "administrative ressurser" menes blant annet kontorfaglige ressurser og brukerstøtte til IKT-utstyr og programvare. Med "infrastruktur" menes slikt som lokaler, utstyr og tilgang til informasjons- og bibliotekstjenester. "Lokaler" omfatter lokaler for undervisning, for de ansatte til å forberede undervisningen og møte studentene, samt lokaler til at studenter kan drive egenstudier eller gruppearbeid. Med "utstyr" menes for eksempel utstyr i undervisningsrommene, IKT-utstyr, maskiner, kartbord og liknende. Med "informasjons- og bibliotekstjenester" menes ulike typer tjenester tilgjengelig, på nett eller analogt, som gir studentene tilgang til den informasjonen de trenger som del av utdanningen. Med "annen infrastruktur" menes blant annet nettilgang på skolen, læringsplattformer og liknende som er nødvendig for å gjennomføre utdanningen.

Det sentrale er at administrasjonen og infrastrukturen skal være tilpasset utdanningen i den forstand at omfanget og egenskapene må stå i forhold til utdanningen. Det må vurderes konkret hva som trengs for å organisere og gjennomføre utdanningen for et gitt antall studenter og ansatte. Relevante momenter i vurderingen er antall studenter og ansatte, om utdanningen er nettbasert eller stedsbasert, om den krever tilgang til spesialutstyr eller rom, hva slags programvare som brukes og liknende.

Konklusjon

Kravet om administrative ressurser er oppfylt. Kravet om infrastruktur er oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Dere beskriver utdanningens administrasjon, infrastruktur med videre i et eget dokument. Om selve utdanningen skriver dere i søknadsdokumentet at dere ved oppstart vi ha en utdanning med 12 studenter. Dere skriver at utdanningen er lagt opp som et stedsbasert studium med studiested Bergen.

Administrative ressurser

Det går fram at Sjøforsvarets fagskole har tilgang på kontorfaglige ressurser som blant

annet saksbehandlere ved dykker- og froskmannsenteret (DFS), teknisk støttepersonell og administrasjon, stab fra våpenskolen og Marinen, personalmedarbeidere, IKT-støtte, og juridisk støtte. DFS er beskrevet å være organisert i tre avdelinger som jobber i kontorlandskap. I tillegg til dette er det beskrevet at skolen gjennom andre etater, driftsenheter, avdelinger og sentre har tilgang på støttefunksjoner som drift og vedlikehold av IKT-løsninger og materiell.

Ledelsen og administrasjonen består av rektor, seksjonsleder (faglig ansvarlig) og fagleder minedykking (utdanningsfaglig ansvarlig). Det oppgis at rektor har ansvaret for at innholdet i studieprogrammet er i tråd med operative krav, og assisterende rektor koordinerer innsatsen for å utvikle studieprogrammet på vegne av rektor.

Informasjon

Videre skriver dere at litteraturen som benyttes av fagskolen, i stor utstrekning er gradert, og at man må signere ut dokumenter iht. sikkerhetsloven. I tillegg til dette har alle studentene tilgang til Sjøkrigsskolens bibliotek. Det oppgis at hele bygget har trådløst nett, og at "Its learning" brukes for undervisning og kommunikasjon mellom lærer og student.

Lokaler

Det kommer fram av søknaden at Sjøforsvarets fagskole gjennomfører mesteparten av undervisningen ved Dykker- og froskemansenteret (DFS). Dere beskriver at det i samsvar med Kunnskapsdepartementets dispensasjon (KD 20/1937-8) har blitt inngått samarbeidsavtale med Sjøforsvaret for nødvendig innsatsmidler, lokaler og materiell. Skolebygget beskrives å være spesielt tilpasset til utdanningstilbudet, og er i kort avstand til kaikanten. Dere skriver at bygget har trykkamre, oppstigningsrank, svømmebasseng og kompressoranlegg.

Utstyr

Dere beskriver at skolebygget inneholder ulike tekniske innretninger for å støtte drift av utdanningen. Alt av teknisk utstyr (kompressor, gassfylling, dykkerutstyr, personlig verneutstyr, bekledning etc.) vedlikeholdes av Forsvarets Materiellavdeling (FMA). En stor andel av utdanningen foregår under vann, og det beskrives å være kort vei til vannkanten fra DFS. Det er beskrevet at undervisningen er tilrettelagt værforhold gjennom hele året med brygge- og kaianlegg med lys og strøm, og faste stasjoner for trening under vann.

I tillegg til skolens egne fasiliteter benyttes også andre militære avdelinger som f.eks. militære treningsanlegg.

Vurdering

Vår vurdering er at dere beskriver

- administrative ressurser
- lokaler og utstyr
- tilgang til informasjons- og bibliotekstjenester
- annen infrastruktur

som er tilpasset utdanningen. For alle punktene beskriver dere infrastruktur som er tilpasset en stedbasert fagskoleutdanning rettet mot yrket minedykker. Vi vurderer også at

infrastrukturen og de administrative ressursene er tilpasset til og vil ivareta antallet studenter dere vil ta opp til utdanningen.

Samlet viser dette at kravet er oppfylt.

3.2 Studieplan

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-1 femte avsnitt:

"Utdanningen skal ha en studieplan som informerer om utdanningens opptakskrav, faginnhold, struktur og undervisnings-, lærings- og vurderingsformer, inkludert praksis."

Bestemmelsen stiller krav om hvilket innhold studieplanen må ha. Hver utdanning må ha egen studieplan. Det sentrale er at studieplanen i stor grad skal speile de øvrige kravene til utdanningen.

I bestemmelsen er det listet opp visse minimumskrav for hva studieplanen skal informere om. Dette omfatter informasjon om utdanningens opptakskrav, jf. fagskoletilsynsforskriften kapittel 2, faginnhold og struktur, jf. fagskoletilsynsforskriften § 2-1 tredje avsnitt bokstav b og undervisnings-, lærings- og vurderingsformer, inkludert praksis, jf. fagskoletilsynsforskriften §§ 2-1 tredje avsnitt bokstav c og 2-4.

Studieplanen kan inneholde mer enn dette, men dette er ikke et krav. Det anbefales imidlertid at det også tas inn informasjon om utdanningens navn, jf. § 2-1 tredje avsnitt bokstav a, utdanningens overordnede læringsutbytte, jf. § 2-1 andre avsnitt, utdanningens studiepoeng og omfang, jf. § 2-2, samt arbeidskrav for studentene og læremidler/litteraturliste.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at kravet er oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Studieplanen inneholder informasjon om opptakskrav (s. 4), emnebeskrivelser med detaljert informasjon om alle emnene (s. 10–45) og semesteroversikt (s. 7). Vurderingsformer, inkludert eksamen, er beskrevet under hvert av emnene. Utdanningen inneholder praksis, og dette er beskrevet som Praksisperiode (Patroljetjeneste) (s. 42).

I tillegg inneholder studieplanen elementer som ikke er dekket av kravet, men som er anbefalt i informasjonsskrivet til fagskoletilsynsforskriften: informasjon om utdanningens navn, overordnet læringsutbytte, studiepoeng og omfang, arbeidskrav for emnene og litteraturliste/pensum. Utover dette oppgir studieplanen også beregnet arbeidsmengde for studentene (s. 7).

Vurdering

Vår vurdering er at studieplanen har tydelige målsetninger og forventninger til hva studentene kan forvente av utdanningen. Det er tydelige beskrivelser av undervisnings, lærings- og vurderingsformer. Opptakskrav og spesielt innholdet i opptaksprøven er også tydelig utdypet. Emnebeskrivelsen og semesteroversikten gir en klar oversikt over utdanningens faginnhold og struktur, og fagene som presenteres i studieplanen er godt dekket, både i omfang og oppbygging.

Studieplanen viser at søker er seriøs og grundig i sitt arbeid med sikkerhet og sikkerhetsopplæring. Det er derimot muligheter for utvikling av studiet knyttet til HMS og miljø. For våre anbefalinger på disse punktene, se «3.4 Utdanningens faginnhold og struktur» og «3.7 Overordnet læringsutbyttebeskrivelse, omfang og nivå».

I studieplanen er det også en feil i opptakravet i beskrivelsen av realkompetansevurderingen, se vår vurdering av opptakskravet under punkt «3.9 Opptakskrav».

Vi vurderer at studieplanen tydelig gjenspeiler de øvrige kravene til utdanningen, og kravet som oppfylt.

3.3 Utdanningens navn

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

Fra Fagskoletilsynsforordningen § 2-1 tredje avsnitt bokstav a:

"Utdanningen skal ha et dekkende navn."

Kravet er at utdanningen skal ha et "dekkende navn". Ordlyden i "dekkende navn" tilsier at navnet skal signalisere hvilken kompetanse studentene har etter å ha gjennomført utdanningen, og at navnet ikke kan være så overordnet at det ikke er tydelig hva som ligger i utdanningen.

Utdanningens navn må gi mening for potensielle studenter, arbeidsgivere og samfunnet ellers. Navnet skal imidlertid ikke i seg selv si noe om utdanningens nivå eller lengde, og skal dermed ikke inneholde ordet "fagskoleutdanning" eller henvise til antall studiepoeng utdanningen er på.

Kravet til utdanningens navn må ses i sammenheng med krav til utdanningens læringsutbytte i den forstand at navnet skal speile utdanningens læringsutbytte. For at kravet skal anses oppfylt må derfor utdanningens navn være så presist at det ikke forveksles med andre utdanninger som har et annet nivå eller læringsutbytte. I dette ligger at navnet må skille seg fra navn på eksisterende utdanninger som ligger på et annet nivå i NKR, og navn på andre fagskoleutdanninger som er vesentlig lengre eller kortere.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at kravet er oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Utdanningen har ifølge søknaden navnet Minedykkeroperatør. I søknadsskjemaet skriver dere at utdanningen skal "utdanne studentene med tilstrekkelig dybde og kvalitet innenfor fagfeltet til å kunne fungere som minedykkeroperatører".

Vurdering

Vår vurdering er at navnet er dekkende for utdanningen. Navnet signaliserer hvilken kompetanse studentene har etter å ha oppfylt utdanningen, og læringsutbyttet består av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse innen minedykkerfeltet.

Utdanningens navn gir ikke uttrykk for utdanningens nivå eller lengde, noe som vi heller ikke anbefaler at skal inngå i navnet fordi de blir uttrykt gjennom utdanningens studiepoeng. Navnet vil kunne angi innholdet i utdanningen og den kompetansen som den fører frem til for potensielle studenter, aktuelle arbeidsgivere og samfunnet ellers.

Samlet viser dette at kravet er oppfylt.

3.4 Utdanningens faginnhold og struktur

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

Fra Fagskoletilsynsforordningen § 2-1 tredje avsnitt bokstav b:

"Utdanningen skal ha et faginnhold og en struktur som er egnet til at studentene kan oppnå læringsutbyttet."

Utdanningen skal ha et faginnhold og en struktur som er "egnet" til at studentene kan oppnå læringsutbyttet. En alminnelig språklig forståelse av "egnet" tilsier at utdanningen skal ha et innhold og må være organisert på en måte som gjør det mulig for studentene å oppnå utdanningens læringsutbytte.

Sentralt for dette kravet er utdanningens emner og sammenhengen mellom dem. Emnene og temaene som er relevante for å nå læringsutbyttet må være dekket av faginnholdet i utdanningen. De fleste utdanninger er delt opp i emner. Emnene skal til sammen bidra til at det overordnede læringsutbyttet oppnås. Hvert emnes innhold og omfang, og sammenhengen mellom emnene, må være fastsatt i studieplanen.

For at kravet skal være oppfylt må faginnholdet verken være for snevert eller omfattende til at studentene kan oppnå læringsutbyttet. Videre kreves det at rekkefølgen og sammenhengen mellom emner og temaer er logisk, og støtter opp under den læringsprosessen studentene skal gjennomgå. Kravet er ikke oppfylt dersom studieplanen har mangler som gjør det sannsynlig at studentene ikke vil kunne oppnå læringsutbyttet.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at kravet er oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Utdanningen er ifølge søknaden og studieplanen bestående av 24 emner, og er delt i to deler:

Del 1: Grunnleggende

- Dykketeori (2,5 stp)
- Praktisk dykking 1 (2,5 stp)
- Sjømannskap 1 (2,5 stp)
- Ammunisjonskjennskap 1 (5 stp)
- Sprengningslære og blindgjengerrydding (5 stp)
- Grunnleggende skyting (2,5 stp)
- Undervannssøk 1 (5 stp)
- Samband og elektroniske støttesystemer (1,5 stp)
- Etikk, folkerett og militærmakt (1 stp)
- Fysisk fostring (5 stp)
- Sanitet (5 stp)
- Patruljetjeneste og stridsteknikk (5 stp)
- Ammunisjonsrekognosering (2,5 stp)
- Overvannssøk (2,5 stp)
- Praktisk dykking 2 (5 stp)
- Sjømannskap 2 (2,5 stp)
- Endex (5 stp)

Del 2: Spesialisering og praksis

- Minemottiltak (2,5 stp)
- Undervannssøk 2 (5 stp)
- Trykkammerbehandling (2,5 stp)
- Dykkeleding (5 stp)
- Landmobilitet (5 stp)
- Vintertjeneste (5 stp)
- Praksis (35 stp)

Emnene er oppgitt i denne rekkefølgen, og vi legger til grunn at det også er i denne rekkefølgen dere planlegger å tilby emnene. Ved siden av hvert av emnenavnene har dere også listet opp navn på de tilhørende emnegruppene (i vedlegget «Faginnhold og struktur»).

Vurdering

Vår vurdering er at emnene og temaene som er oppgitt under hvert emne, samt deres omfang, er hensiktsmessig og fornuftig. Fra et faglig og pedagogisk perspektiv synes

oppdelingen tydelig, og den har en fornuftig faglig rekkefølge og progresjon. Vi vurderer at utdanningens faginnhold og struktur i stor grad er egnet til å nå utdanningens læringsutbytte. Samlet viser dette at kravet er oppfylt.

Anbefalinger

HMS og kultur

Vi vurderer at det er muligheter for utvikling av studiet knyttet til HMS og miljø. Det anbefales at søker tydeliggjør eller utvikler et systematisk arbeid med HMS og kultur i tidlig fase av utdanningen. Dette vil gagne både individet minedykkeroperatøren og organisasjonen med tanke på kontinuerlig læring og utvikling. Vi etterlyser bruk av begreper som for eksempel: «risikovurdering», «risikoanalyse», «risikohåndtering», «fysisk- og psykososialt arbeidsmiljø», «oppfølging av personell etter traumatiske opplevelser». Det er tydelig at fagene representerer elementer med økt risiko for involvert personell. Det ligger og i tittelen «Minedykkeroperatør» en åpenbar forventning om at økt risiko i et bredt spekter er høyst aktuelt. Dette vil omfatte både det fysiske og det psykososiale arbeidsmiljø. Dette kan gjøres ved å knytte sikkerhetsopplæringen i fagene tydeligere sammen i form av «en rød tråd», som økt forståelse for aktivt arbeid med HMS og kultur vil kunne innebære. Et eksempel kan være å lære studentene HMS-verktøy for risikoanalyse, hvor de vil kunne nyttiggjøre seg av det samme valgte verktøy/analysemodell både innenfor dykking, eksplosivrydding, profesjonsdannelse, patruljetjeneste og øvelser. Dette kan gi en gunstig effekt på studentene sin modning i forhold til en helhetlig sikkerhetsforståelse, fordi de vil kunne se fellestrekk og dra nytte av erfaringer de bygger på tvers av fagene. Prinsippene for å redusere risiko ved å iverksette tiltak, vil trolig være sammenlignbare. Grunnleggende opplæring i HMS-arbeid gir studentene forståelse for HMS-verktøyet «rapportering», samt hvordan organisasjonen er i en vedvarende kontinuerlig læringsprosess. Når skolen skal avlegge møter for å behandle innmeldte avvik, vil det være naturlig å inkludere representanter fra studentene. Dette vil gi studentene videre forståelse for HMS-arbeidet og økt tillit til systemet. Samtidig vil organisasjonen få verdifulle innspill i fra studentene. Potensielt ligger det her et bidrag til tryggere læringsmiljø, som følge av studentenes medvirkning. De fleste offentlige skoler har en uttalt ambisjon om å bygge en sunn HMS-kultur. Unge fagskolestudenter vil ha behov for spesifikk opplæring for å forstå sin rolle i dette kulturelle arbeidet.

Psykososialt arbeidsmiljø

I emnet «Etikk, folkerett og militærmakt» tas det opp en rekke relevante tema, i forhold til psykososiale forhold knyttet til yrket. Eksempelvis:

- Vanlige reaksjoner og psykologiske problemstillinger i kontakt med døde mennesker
- Psykologiske faktorer i forbindelse med søk etter savnede
- Etske retningslinjer for håndtering av omkomne

Det anbefales at emnet utvides til å favne enda bredere, slik at også mer hverdagslige temaer knyttet til det psykososiale arbeidsmiljø blir dekket.

Det vil være naturlig å inkludere informasjon om hvordan Forsvaret og de aktuelle avdelingene systematisk følger opp personellet sin psykososiale helse. For operatører som en dag muligens skal søke etter døde mennesker under vann eller søke etter eksplosiver i

massegraver, er forståelse om psykososiale faktorer og systematisk oppfølging av personell viktig.

Vi mener det er viktig å starte utviklingen av forståelse og bevissthet for disse temaene i tidlig fase av utdanningen.

Miljø

Det anbefales også at utdanningen kan ha en mer tydelig miljøprofil. Vi ser at elementer av «miljø» er dekket i studieplanen. For eksempel:

- Sjømannskap 1: Viktige miljøhensyn slik som utslipp, reservater, nasjonalparker, forsøpling og støy.
- Sprengningslære & blindgjengerrydding: Miljøpåvirkning ved demolering og effektreduserende tiltak under vann.
- Sjømannskap 2: Omsorg for menneskeliv og miljø

Økt kunnskap og faglig kompetanse på dette feltet er i høyeste grad relevant. Det vil kunne gi utdanningen et mer moderne tilsnitt, samt appellere enda mer til alderssegmentet/målgruppen for studiet. Det ligger og et potensial her i å heve omdømmet til tjenesten ved å vise at man tar miljøvern på alvor. Havariet av KNM Helge Ingstad viser at operasjoner i omgivelser med problemstillinger knyttet til miljøgifter, er høyst relevante. Dette gjelder både med tanke på beskyttelse av eget personell og omgivelser/natur. I tillegg har man de «mer ordinære» oppdragene med bruk av eksplosiver over og under vann, som åpenbart har et miljøavtrykk. Sivilsamfunnet vil forvente at minedykkeroperatørene utviser kunnskap og bevissthet rundt.

Informasjon om rapportering av emner og endringer i utdanning

Til orientering vil vi informere om at rapporteringsarbeidet til Database for statistikk om høyere utdanning (DBH) vil bli omfattende når utdanningen er delt opp i 24 emner, ettersom fagskolene rapporterer på hvert enkelt emne.

Fagskolen kan gjøre visse endringer i det faglige innholdet i utdanningen. Det gjelder innholdet i emnene, inkludert beskrivelsene av læringsutbyttet for hvert emne, oppdelingen av emner og rekkefølgen på emnene. Det gjelder også antall studiepoeng for hvert emne så sant totalt antall studiepoeng er uendret. Dersom dere endrer studiepoeng fra ett semester/undervisningsår til et annet, skal emnet registreres og rapporteres med en ny emnekode. Kontakt eventuelt DBH-F (fagskolestatistikk) om dette.

Endringer i det faglige innholdet kan likevel ikke være så store at de krever endringer i det samlede læringsutbyttet. For eksempel bør oppretting av helt nye emner med et nytt innhold i en allerede akkreditert utdanning i de fleste tilfeller reflekteres i endringer i det samlede læringsutbyttet. Når endringene er så store at de krever endringer i det samlede læringsutbyttet, må fagskolen først sende inn endringsmelding til NOKUT.

3.5 Undervisnings, lærings- og vurderingsformer

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

Fra Fagskoletilsynsforordningen § 2-1 tredje avsnitt bokstav c:

"Utdanningen skal ha undervisnings-, lærings- og vurderingsformer som er egnet til at studentene kan oppnå læringsutbyttet"

Bestemmelsen oppstiller krav til utdanningens undervisnings-, lærings- og vurderingsformer. Det sentrale er at disse skal være utformet og organisert på en måte som gjør det mulig for studentene å oppnå utdanningens læringsutbytte. Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer må følgelig være tilpasset utdanningen.

Videre må undervisnings-, lærings- og vurderingsformer understøtte faginnholdet og strukturen, og må passe til utdanningsformen enten den er stedbasert, nettbasert eller en kombinasjon av disse. Vurderingsformene må være tilpasset emnene og læringsaktivitetene, og må være tilpasset hensikten om å gi studentene tydelige mål og tilbakemelding. Videre må det være mulig gjennom vurderingsformene å kunne fastsette i hvilken grad studentene har oppnådd læringsutbyttet. Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer påvirker hverandre. Det må derfor foretas en konkret helhetsvurdering av om kravet er oppfylt samlet sett.

Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer skal fremgå av studieplanen, jf. samme bestemmelses femte avsnitt.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at kravet er oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

I studieplanen finner vi beskrivelse av undervisnings- og læringsformer under hvert av emnene. Vurderingsformer og arbeidskrav er beskrevet på s. 44-45 i studieplanen. Utdanningen inneholder praksis på 35 stp gjennom utdanningens del 2: "Praksis og spesialisering".

Utdanningens del 1: "Grunnleggende minedykkerutdanning" beskrives som et sammenhengende skoleår som gjennomføres på heltid ved DFS. Del 1 avsluttes med en praktisk øvelse over to uker der studentene skal demonstrere at praktiske ferdigheter er oppnådd. Alle eksamener må bestås for å kvalifisere til videre utdanning på del 2. Del 2 inneholder enkelte kursmoduler som gjennomføres ved DFS. All praksis gjennomføres ved operativ avdeling (MDK) og vurderes gjennom hele året som mappevurdering.

Dere skriver videre at studentene skal gjennom praksisperioden skrive erfarings- og refleksjonsnotater som skal vise at studentene har tilegnet seg helhetsforståelse for utøvelsen av yrket som minedykker. Studentene skal gjennom praksisperioden i tillegg skrive oppdragsrapporter som skal evalueres. Alle skriftlige evalueringer, oppfølgingsnotater, refleksjonsnotater, innleveringsoppgaver m.m. samles i en mappe som studenten, mentor/veileder og faglig ansvarlig ved skolen samarbeider om slik at læringsmål oppnås. Mappen danner også grunnlaget for sluttevaluering av praksisen.

Det oppgis følgende vurderings- og evalueringsformer:

-Teoretiske emneprøver og eksamen: 60 % krav til bestått, unntatt for emner med forhøyet

krav til sikkerhetsforståelse.

-Teoretiske emneprøver og eksamener med forhøyet sikkerhetskrav: 80 % krav til bestått.

Disse er emnene: Dykketeori, Ammunisjonskjennskap, Sprengningslære og

Blindgjengerrydding, Grunnleggende skyting

-Mappevurdering: Bestått/ ikke bestått

-Praktiske eksamener: Bestått/ Ikke bestått

-Praksis: Bestått/ Ikke bestått

-Arbeidskrav: Obligatorisk undervisning og prøver som er satt som krav for kunne gå opp til eksamen, men der resultatet ikke inngår i en endelig karakter. Eksempel er innleveringsarbeid, emneprøver, obligatorisk fremmøte eller andre krav som av faglig-pedagogiske grunner er lagt inn i et emne. Dere oppgir at arbeidskrav i undervisning og praksis skal fremgå av studieplanen og vurderes som bestått/ikke bestått.

Dere oppgir at arbeidskrav, vurderinger og eksamener skjer i henhold til forskrift om opptak, skikkethet, eksamen og klagebehandling for Sjøforsvarets fagskole, sekundært for gjeldende tilsvarende regelverk for den institusjon som forestår gjeldende emne.

Vurdering

Det er variasjon i undervisnings- og læringsformene som gjør at studentene kan oppnå de ulike ferdighetene, jamfør at det også er praksis i utdanningen. Dere har vurderingsformer og arbeidskrav med innhold som virker hensiktsmessige for at dere kan vurdere bredden i de ulike emnene. Vurderings- og eksamensformene og arbeidskravene for hvert emne går tydelig fram av emnebeskrivelsene.

Vi vurderer at kravet om beståtte arbeidskrav og bestått praksis vil sikre tilstrekkelig at læringsutbyttet knyttet til holdninger, samarbeid og lignende blir ivaretatt i vurderingen av studentens kompetanse.

3.6 Samarbeid med aktører i yrkesfeltet

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-1 første avsnitt:

"Fagskolen skal samarbeide med aktører i arbeidslivet for å sikre at utdanningens læringsutbytte er relevant for ett eller flere yrkesfelt."

Ordlyden i kravet viser til at utdanningen skal være yrkesrettet, og stiller krav til formålet med samarbeidet mellom fagskolen og aktører i arbeidslivet.

Kravet må tolkes i lys av fagskoleloven § 4 første avsnitt andre setning, som sier at fagskoleutdanning skal gi kompetanse som kan tas i bruk for å løse oppgaver i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak. Også i forarbeidene til fagskoleloven er det gitt uttrykk for at fagskoleutdanning skal svare til behov i arbeidsmarkedet. Fagskoleutdanning skal dermed være en avsluttet og selvstendig utdanning med opplæring i spesifikke ferdigheter, som skal kunne tas i bruk for å løse konkrete oppgaver i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak. En del av vurderingstemaet er derfor om samarbeidspartnerne er relevante for å kunne sikre at utdanningen kan tas i bruk i

arbeidslivet. En annen side av kravet er at fagskolen må ha planer om regelmessig og systematisk samarbeid med arbeidslivet. Det sentrale er at samarbeidet bidrar til at utdanningen er relevant for minst ett yrkesfelt. Det er ikke tilstrekkelig at enkeltpersoner i fagmiljøet har uformell kontakt med representanter for yrkesfeltet.

Samarbeidet med arbeidslivet bør handle om utvikling, gjennomføring og evaluering av utdanningen.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at kravet er oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

I søknadsskjemaet oppgis det at studiet er utviklet i tett samarbeid med relevante aktører, og at skolen har tilgang på samarbeid med flere samarbeidspartnere gjennom Dykker- og Froskemannssenteret (DFS).

Det oppgis at fagskolen har samarbeid med følgende aktører:

- Minedykkerkommandoen (MDK) (kvalitet på minedykkerdanningen, og støtte til operativ avdeling)
- Høgskolen på Vestlandet (HVL) (dykkerutdanningen)
- Norsk Senter for Maritim og Dykkemedisin (NSMDM) ved Yrkesmedisinsk avdeling på Haukeland Universitetssjukehus (utvikling av dykkemedisin og dykkertabeller/regelverk)
- Forsvarets Sanitet (FSan) (Utvikling av dykketabeller)
- Forsvarsmateriell (FMA) (Utvikling av dykkemateriell)
- Forsvarets ammunisjon- og EOD-skole (FAES) (utdanning innen eksplosivrydding)
- NATO (prosedyrer for dykking og eksplosivrydding)
- Nordic Naval Diving Forum (NPDF) (prosedyreutvikling, materiellutvikling, kurs)
- Luftambulansetjenesten (utplassering og samøving)
- Bergen brannvesen (utplassering og samøving)
- Haukeland Universitetssjukehus (HUS) (Hyperbar oksygenbehandling)
- Arbeidstilsynet (utforming og kvalitet på regelverk for dykking)
- Norsk undervannsintervensjon (NUI) (forskningsprosjekter og øvelser)

Dere oppgir at fagskolen samarbeider med fagansvarlig for eksplosivrydding i Forsvaret, Forsvarets Ammunisjon- og EOD-skole (FAES), og Minedykkerkommandoen (MDK), som ansetter minedykkeroperatører. Fagskolen har dialog og jevnlig møter med disse avdelingene for å sikre at utdanningen møter behovet til yrket og tilfredsstiller faglige krav. Videre deltar representanter fra fagskolen på arbeidsgruppemøter i NATO for dykking, eksplosivrydding og minemottiltak. DFS er også involvert i Nordic Naval Diving Forum (NPDF), som er et samarbeid innen dykking med Sverige, Danmark og Finland. Samarbeidet inkluderer utveksling av studenter mellom de ulike nasjonene og felles bruk av undervisningsmateriale.

Minedykkerutdanningen har også et tett samarbeid med Marinejegerkommandoen (MJK) og Kystjegerkommandoen (KJK), samt saniteten i Sjøforsvaret for å sikre ferdigheter innen skyting, feltdisipliner og førstehjelp.

Vurdering

Vår vurdering er at dere har dokumentert et tilstrekkelig samarbeid om utviklingen av studiet med relevante aktører innen det militære og andre relevante felt. Vår vurdering er derfor at det er dokumentert et samarbeid som er tilstrekkelig for å sikre at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

I søknadsskjemaet beskriver dere også det fremtidige samarbeidet med ulike aktører. Dere har derfor også dokumentert at dere har planer om systematisk og regelmessig samarbeid med yrkesfeltet for å sikre at utdanningens læringsutbytte er relevant i fremtiden.

Med alle samarbeidsaktørene som beskrives i søknaden, vurderer NOKUT at det er et godt mangfold av relevante aktører som kan bidra til å sikre at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

3.7 Overordnet læringsutbyttebeskrivelse, omfang, og nivå

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

Fra Fagskoleloven § 5 andre avsnitt tredje setning:

"Akkreditert fagskoleutdanning skal være i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk."

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-1 andre avsnitt:

"Utdanningens læringsutbytte skal være utformet i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR), og kvalifikasjonen skal være tilstrekkelig for å utøve yrket."

Fra Fagskoleloven § 4a første avsnitt første setning:

"Fagskoleutdanning skal ha et innhold og omfang som tilsvarer inntil to års utdanning på fulltid."

Bestemmelsene til læringsutbytte stiller krav om hvordan læringsutbyttet skal beskrives, og på hvilket nivå kvalifikasjonene skal være. En læringsutbyttebeskrivelse skal beskrive hva en person vet, kan og er i stand til å gjøre som resultat av læringsprosessen som skjer gjennom utdanningen, jf. forskrift om NKR og EQF (Det europeiske rammeverket for kvalifikasjoner) § 2 bokstav c.

Utdanningens læringsutbytte er styrende for mange andre sider av utdanningen. Det må være samsvar mellom det overordnede læringsutbyttet og utdanningens navn, omfang, nivå i NKR, faginnhold og struktur, opptakskrav og fagmiljø.

Læringsutbyttet skal være på nivå 5 i NKR, jf. fagskoleloven § 4 første avsnitt første punktum. Det må derfor vurderes om læringsutbyttebeskrivelsen(e) er i tråd med NKR nivå 5.1 eller 5.2. Søkeren må i søknaden oppgi hvilket nivå i NKR utdanningen ligger på. For utdanninger på 90 studiepoeng, eller utdanninger som bygger videre på andre fagskoleutdanninger uavhengig av omfang, skal søkeren oppgi det nivået som stemmer best overens med utdanningens læringsutbytte

Kravet om utdanningens læringsutbytte, jf. fagskoletilsynsforskriften § 2-1 andre avsnitt henger tett sammen med kravet i fagskoletilsynsforskriften § 2-1 første avsnitt om samarbeid med yrkesfeltet, og fagskolelovens krav om at utdanning må gi en kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere opplæring, jf. fagskoleloven § 4 første avsnitt andre setning. Det må derfor vurderes om kvalifikasjonen er tilstrekkelig for å utøve yrket. Vurderingstemaet er om utdanningen gir en kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere opplæring, og om læringsutbyttet er relevant for yrkesfeltet.

Videre må læringsutbyttebeskrivelsen være så fagspesifikk at den gir mening som en overordnet beskrivelse av kompetansen, og den kan ikke ligge for tett på de generelle formuleringene i NKR. Det må være mulig å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd. Hvis dere benytter karakterer som vurderingsuttrykk, må det være mulig å sette karakterer på studentene som speiler hvor godt de mestrer læringsutbyttet. Det må til slutt vurderes om studentene kan oppnå læringsutbyttet med grunnlag i startkompetansen de kommer inn med (utdanningens opptakskrav). Alle studenter som har fullført og bestått utdanningen, skal minimum ha oppnådd utdanningens overordnede læringsutbytte.

Bestemmelsen om innhold sier at fagskoleutdanning skal ha et innhold og omfang som tilsvarer inntil to års utdanning på fulltid, jf. fagskoleloven § 4 a første avsnitt første setning.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at

- kravet om at læringsutbyttet forhold skal være i samsvar med NKR er oppfylt
- kravet om at kvalifikasjonen skal være tilstrekkelig for å utøve yrket er oppfylt
- kravet om utdanningens omfang er oppfylt

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Dere oppgir i søknaden at utdanningen er toårig og på 120 studiepoeng og arbeidsomfanget i tid er 3467 timer.

I søknadsskjemaet og studieplanen oppgir dere utdanningens læringsutbytte.

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i følgende kunnskaper (12 kulepunkt), ferdigheter (12 kulepunkt) og generell kompetanse (4 kulepunkt):

Kunnskaper

- Kunnskap om maritim eksplosivrydding som maritime minemottiltak
- Kunnskap om prinsippene for sikker dykking
- Kunnskap om de vanligste typer militært dykkerutstyr og dykkemetoder som benyttes i Forsvaret
- Kunnskap om nødprosedyrer og beredskap innen dykking og eksplosivrydding
- Kunnskap om gjeldende lover, regler, direktiv og bestemmelser for dykking og eksplosivrydding
- Kunnskap om militær dykking for å kunne utføre minedykkeroppgaver
- Kunnskap om eksplosivrydding for å kunne utføre minedykkeroppgaver
- Kunnskap om sprengningstjeneste

- Kunnskap om militær ammunisjon og sjøminer
- Kunnskap om patruljetjeneste
- Kunnskap om Forsvarets verdigrunnlag og folkeretten
- Kunnskap om den historiske utviklingen til minedykkertjenesten

Ferdigheter

- Gjennomføre dykking med pressluftutrustning og rebreatherutrustning ned til gjeldende dybdebegrensinger
- Gjennomføre dykking med ulike gassblandinger
- Utføre systematiske søk over og under vann etter eksplosiver, våpensystemer og ammunisjon
- Uskadeliggjøre og håndtere alle typer konvensjonell ammunisjon og våpensystemer over og under vann
- Utføre enklere undervannsarbeid
- Planlegge og utføre patruljetjeneste som del av mindre militære enheter i kystsonen
- Utføre videregående feltmessig sanitetstjeneste
- Fungere som patruljesoldat i kystsonen
- Anvende hånd- og avdelingsvåpen til å utføre patruljestrid i kystsonen
- Anvende småbåter til å utføre minedykkeroppgaver og patruljetjeneste
- Anvende og ivareta Minedykkerkommandoens materiell
- Planlegge og gjennomføre fysisk trening for å opprettholde nødvendig fysisk yteevne

Generell kompetanse

- Planlegge, gjennomføre og kontrollere egne arbeidsoppgaver som militær dykker- og eksplosivrydder
- Delta i diskusjoner om minedykkeroppgaver og kommunisere med andre involverte innen fagområdet
- Etterfølge etiske krav og retningslinjer innen minedykkerfaget spesielt, og den militære profesjon generelt
- Ta ansvar for egen læring ved aktivt å oppdatere seg selv i takt med utviklingen innen fagfeltet

Vurdering

Utdanningens omfang er i samsvar med regelverket.

Vår vurdering er at læringsutbyttet gir en tilfredsstillende beskrivelse av kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Læringsutbyttebeskrivelsene er i tråd med NKR nivå 5.2, og vurderes å være dekkende for yrkesutøvelsen.

Samlet viser dette at kravet er oppfylt.

Anbefalinger

Studieplanen viser at søker er grundig i sitt arbeid med sikkerhetsopplæring. Det er derimot muligheter for utvikling av studiet knyttet til HMS og miljø. Se våre anbefalinger under punkt «3.4 Utdanningens faginnhold og struktur».

Det anbefales at søker tydeliggjør eller utvikler et helhetlig systematisk arbeid med HMS og kultur i tidlig fase av utdanningen ved å inkorporere dette tydeligere i læringsutbyttebeskrivelsene.

I «Læringsutbytte minedykkeroperatørutdanning» står det under «ferdigheter» skrevet at etter fullført del 1 og del 2 kan minedykkeren:

-«Selvstendig utøve yrket som minedykkeroperatør»

Bruken av ordet «selvstendig» pålegger utdanningen et betydelig ansvar for å utvikle studenten til et tilfredsstillende høyt nivå.

På tross av at Forsvaret har sitt eget regelverk for dykking, er det og naturlig å se til de regler Arbeidstilsynet gir for dykking i det sivile Norge i «AML Forskrift utførelse av arbeid». Dette regelverket ble revidert og trådte i kraft januar 2013, som følge av bekymring for antall dødsulykker innen arbeidsdykking i Norge. Arbeidstilsynet er tydelige i sitt budskap om viktigheten av et helhetlig og systematisk HMS-arbeid. Det ligger en klar og entydig forventning både til den individuelle dykker, dykkeleder og organisasjoner om å legge vekt på HMS.

3.8 Internasjonale standarder, konvensjoner og avtaler

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

Fra Fagskoleforskriften § 47 fjerde avsnitt:

"NOKUT skal påse at fagskoleutdanningen er i tråd med de internasjonale standarder, konvensjoner og avtaler som Norge er forpliktet til å følge."

Kravet er bare relevant dersom det finnes internasjonale standarder, konvensjoner eller avtaler som har betydning for den aktuelle fagskoleutdanningen. Det må vurderes konkret hvorvidt det finnes et internasjonalt regelverk som er av betydning for den enkelte fagskoleutdanning.

Det som kreves er at fagskoleutdanningen er "i tråd med" det relevante internasjonale regelverket. En alminnelig språklig forståelse av "i tråd med" tilsier at det sentrale er at fagskoleutdanningen ikke har et innhold som strider mot eller ikke er i samsvar med det internasjonale regelverket. Det må derfor vurderes hvorvidt det er noe ved utdanningen som ikke er forenlig med en internasjonal avtale, konvensjon eller standard.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at kravet er oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

I søknaden oppgis det følgende liste over aktuelle internasjonale avtaler og konvensjoner:

-Direktiv for operative krav -Sjøforsvarets reglement for dykking, overflatesvømming og operering av trykkammer (SUP-12)

- Forsvarets reglement for sprengningssertifikater
- NATO STANAG 2628: AJP-3.18 allied joint doctrine for explosive ordnance disposal support to operations edition A version 1
- NATO STANAG 2282: ATP-3.18.1 allied tactical publication for explosive ordnance
- NATO STANAG 2143: AEODP-10 explosive ordnance disposal (EOD) principles and minimum standards of proficiency
- STANAG 1372: ADivP-01 Allied guide to diving operations
- STANAG 1485: ADivP-07 Minimum competency and currency for NATO divers

Vurdering

Grunnet gradering etter sikkerhetsloven er ikke alle oppgitte internasjonale avtaler og konvensjoner vurdert av NOKUT.

Sjøforsvarets reglement for dykking, overflatesvømming og operering av trykkammer (SUP-12) og fem av NATOs standardiseringsavtaler (STANAG) er vurdert.

Standardiseringsavtalene viser til doktrine for deponering av eksplosive våpen og eksplosiv ammunisjon (NATO STANAG 2628, 2282, 2143). De inneholder også veiledning for dykkeoperasjoner (STANAG 1372) og minimumskompetanse for NATO-dykkere (STANAG 1485).

Vår vurdering er at fagskoleutdanningen er i tråd med det aktuelle relevante internasjonale regelverket som er vurdert.

3.9 Opptakskrav

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

Fra Fagskoleforskriften § 7 første avsnitt, fjerde avsnitt første setning og femte avsnitt første setning:

"Kvalifisering for opptak

(1) Opptak til fagskoleutdanning krever enten relevant fag- eller svennebrev, treårig yrkesfaglig opplæring eller generell studiekompetanse [...], eller tilsvarende realkompetanse.

(4) Styret selv kan stille spesielle opptakskrav som er relevante for fagskoleutdanningen.

(5) Styret selv kan i tillegg stille opptakskrav om fullført og bestått fagskoleutdanning til fagskoleutdanninger."

Bestemmelsen stiller krav til hvilke opptakskrav fagskolen kan stille for utdanninger.

Fagskoleopptak er regulert i fagskoleloven § 16. Fagskoleforskriften § 7 presiserer fagskolelovens kvalifiseringskrav. Det er presisert i bestemmelsens første ledd at opptak til fagskoleutdanning

krever enten relevant fag- eller svennebrev, treårig yrkesfaglig opplæring eller generell studiekompetanse, eller tilsvarende realkompetanse. Innenfor disse rammene, er det fagskolene selv som bestemmer hvilke opptaksgrunnlag som gjelder for de utdanningene de tilbyr. Dette skal vedtas i forskrift, jf. fagskoleloven § 16 fjerde avsnitt, men skal også stå i studieplanen, jf. fagskoletilsynsforskriften § 2-1 femte avsnitt. I studieplanen er opptakskravet gjerne presisert mer i detalj enn i forskriften.

Opptakskravet må oppgi hva som er det generelle opptakskravet til studiet, (det vil si for eksempel å oppgi de aktuelle fagbrevene som gir opptak). Videre må opptakskravet ses i sammenheng med utdanningens overordnede læringsutbyttebeskrivelser, innhold og omfang. Det må vurderes hvorvidt det er realistisk at studentene kan nå det overordnede læringsutbyttet innenfor det oppgitte omfanget (studiepoeng) for utdanningen med opptakskravet som er gitt.

Opptakskravet skal også inneholde bestemmelser om realkompetansevurdering i tråd med fagskoleloven § 16 og fagskoleforskriften § 7. Realkompetanse er definert i fagskoleforskriften § 2 bokstav b som "dokumentert kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse tilegnet uavhengig av læringsarena, gjennom formell, ikke-formell og uformell utdanning". Opptak på grunnlag av realkompetanse forutsetter følgelig en tilsvarende kompetanse.

I utgangspunktet er det kun søkere som er 23 år eller eldre i opptaksåret som kan tas opp på grunnlag av tilsvarende realkompetanse, jf. fagskoleloven § 16 andre avsnitt første setning. Det kan imidlertid gis unntak fra alderskravet for kunstfaglige skoleutdanninger, jf. fagskoleforskriften § 8, jf. fagskoleloven § 16 andre avsnitt.

Det følger av fagskoleforskriften § 7 fjerde avsnitt at fagskolens styre kan stille spesielle opptakskrav som er relevante for fagskoleutdanningen. Det ligger i "relevante" opptakskrav at det kreves at det spesielle opptakskravet har en viss relevans for den konkrete utdanningen. Med spesielle opptakskrav menes "krav om bestemte fag, fagbrev, svennebrev, karakterer, poeng, opptaksprøver, arbeidserfaringer, autorisasjoner, sertifiseringer eller andre yrkesgodkjenninger", jf. fagskoleforskriften § 7 fjerde avsnitt andre setning. Listen er uttømmende i den forstand at fagskolen ikke har anledning til å stille andre spesielle opptakskrav enn de som er listet opp. Dersom fagskolen har satt spesielle opptakskrav for utdanningen, må det komme tydelig frem hva som kreves av søkerne. Videre må fagskolen fastsette hvor stor vekt opptaksprøven skal tillegges dersom fagskoleutdanningen har opptaksprøve som spesielt opptakskrav, jf. fagskoleforskriften § 18.

I henhold til fagskoleforskriften § 7 tredje avsnitt kan realkompetansevurdering ikke foretas for opptak til fagskoleutdanninger der fagskolen har stilt som spesielt opptakskrav at studenten har yrkesgodkjenning, autorisasjon eller sertifisering etter annen lovgivning med grunnlag i fagskoleforskriften § 7 fjerde avsnitt.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at kravet er oppfylt på følgende betingelse:

- Fagskoleforskriften § 7 første avsnitt, fjerde avsnitt første setning og femte avsnitt første setning
Dere må endre beskrivelsen av realkompetansevurdering ved å fjerne krav til at søkere må ha spesielle fag fra videregående opplæring eller et visst antall år med arbeidserfaring.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Ifølge søknaden krever opptak til utdanningen relevant fag- eller svennebrev, treårig yrkesfaglig opplæring, generell studiekompetanse jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring nivå 4 eller tilsvarende realkompetanse, jf. fagskoleforskriften § 7.

I studieplanen beskrives det særskilte krav til minedykkerutdanningen, samt vurdering av realkompetanse. Dere oppgir i studieplanen under realkompetansevurdering at dette gjelder for de som oppfyller 23/5-regelen (studieplan s. 4-5).

Dere opplyser at utdanningen har spesielle opptakskrav som er godkjent av styret og i samsvar med dispensasjon fra Kunnskapsdepartementet (KD-ref 20/1937-5):

- gjennomført grunnleggende soldatutdanning (rekruttskole)
- godkjent sjømannsattest (helseerklæring iht. Forskrift om helseundersøkelse på skip) og andre

særskilte krav til minedykkerutdanningen

- bestått opptaksprøve til Sjøforsvarets fagskole

- inneha gyldig sikkerhetsklarering, jf. Sikkerhetsloven §§ 8-1, jf. 8-2.

Det oppgis også opptaksprøver, særskilte fysiske krav, samt krav til godkjent sjømannsattest (studieplanen s. 4-5).

Opptaksprøvene beskrives som en samling fysiske tester og seleksjonstester. Det oppgis at alle søkere vil bli rangert etter en poengberegning utregnet av tidligere fullført utdanning og/eller yrkeserfaring samt opptaksprøve jf. Forskrift om opptak, skikkethet, eksamen og klagebehandling ved Sjøforsvarets fagskole § 2. Opptaksprøvene teller 75 % mens bakgrunnskompetansen teller 25 %. Alle søkere må bestå opptaksprøven, også de som søker opptak på bakgrunn av realkompetanse.

Vurdering

Dere oppgir informasjon om generelle opptakskrav og realkompetanse, samt spesielle opptakskrav der dere delvis har dispensasjon fra Kunnskapsdepartementet.

Det er ingen yrkesfaglige utdanningsprogrammer som Minedykkerutdanningen naturlig bygger videre på, og vi vurderer at et bredt opptaksgrunnlag med fullført og bestått videregående opplæring er relevant for utdanningen. Vi vurderer at de spesifikke opptakskravene, inkludert opptaksprøven, er tilpasset utdanningen og vil bidra til at søkere har relevant startkompetanse.

Dere oppgir i studieplanen under realkompetansevurdering at dette gjelder for de som oppfyller 23/5-regelen. Dere må formulere retningslinjer for realkompetansevurdering som tydeliggjør at den gjelder for de som har realkompetanse tilsvarende opptaksgrunnlaget, slik dere oppgir i deres egen forskrift § 2-2 (1), jf. fagskoleforskriften § 7 første avsnitt. Retningslinjene må være i samsvar med bestemmelsen i fagskoleforskriften § 2 bokstav b om hva som inngår i realkompetansevurdering.

Kravene dere stiller til søkere som søker opptak på bakgrunn av realkompetansevurdering må derfor endres. Ved opptak på bakgrunn av realkompetanse må fagskolen gjøre en

konkret vurdering av om søkeren har dokumentert kompetanse tilsvarende det formelle opptakskravet for utdanningen.

Realkompetanse er kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som en person har tilegnet seg, enten gjennom:

- formell læring, for eksempel utenlandsk utdanning, høyere utdanning, folkehøyskole eller voksenopplæring
- ikke-formell læring, for eksempel kurs eller annen strukturert opplæring som ikke inngår i utdanningssystemet
- uformell læring, for eksempel omsorgsarbeid, organisasjonserfaring, fritidsaktiviteter, frivillig arbeid eller arbeidserfaring

Realkompetanse kan oppnås på flere ulike måter og dere kan derfor ikke stille krav til at søkere må ha spesielle fag fra videregående opplæring eller et visst antall år med arbeidserfaring.

Fordi kravene dere stiller til søkere som søker opptak på bakgrunn av realkompetansevurdering må endres, vurderes dette kravet som ikke oppfylt.

3.10 Politiattest

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

Fra Fagskoleloven § 27 første og andre avsnitt:

"I utdanninger der studenter kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisstudier, skal fagskolen kreve at studentene skal legge frem politiattest som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd. Fagskolen kan kreve politiattest ved opptak eller underveis i slike utdanninger.

Hvis det er gitt særlige regler om politiattest for bestemte typer arbeid, gjelder disse reglene tilsvarende for studenter som deltar i praksisstudier eller klinisk undervisning."

Konklusjon

Kravet er ikke aktuelt for denne utdanningen.

3.11 Skikkethetsvurdering

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

Fra Fagskoleforskriften § 27 første og andre avsnitt:

"Skikkethetsvurdering skal foregå ved alle utdanninger der studenten kan utgjøre en fare, jf. § 26. [...] Ved akkreditering av fagskoleutdanning skal det vurderes om fagskolen skal foreta skikkethetsvurderinger for den aktuelle fagskoleutdanningen."

Fra Fagskoleforskriften § 26 :

"En skikkethetsvurdering skal avdekke om studenten har de nødvendige forutsetningene for å kunne utøve yrket. En student som i utdanningen eller i fremtidig yrkesutøvelse kan utgjøre fare for liv, fysisk og/eller psykisk helse, rettigheter og sikkerhet til barn, unge eller voksne i sårbare situasjoner, er ikke skikket for yrket."

Det følger av fagskoleforskriften § 27 andre avsnitt at det skal vurderes om fagskolen skal foreta skikkethetsvurderinger for den aktuelle fagskoleutdanning ved akkreditering av fagskoleutdanning. Formålet med en skikkethetsvurdering er å avdekke om studentene har de nødvendige forutsetninger for å kunne utøve yrket, jf. fagskoleforskriften § 26 første setning.

Skikkethetsvurderinger skal foregå ved alle utdanninger der studenten kan utgjøre en fare, jf. § 26, jf. § 27 første avsnitt første punktum. Det følger av § 26 andre setning at vurderingstemaet er om det er en fare for liv, fysisk og/eller psykisk helse, rettigheter og sikkerhet til barn, unge eller voksne i sårbare posisjoner.

I utdanninger der studentene er i kontakt med barn, unge eller voksne i sårbare posisjoner, og kan utsette deres liv, fysiske og/eller psykiske helse, rettigheter og sikkerhet for fare skal det dermed foretas skikkethetsvurderinger, jf. § 26, jf. § 27. Sårbare situasjoner kan foreligge der studenter har ansvar eller omsorg for et individ, og der det kan oppstå et tillitsforhold. Dette kan for eksempel være dersom studenter skal møte sårbare individer som en del av arbeidsoppgavene i praksis eller klinisk undervisning. Et annet eksempel er dersom studentene er avhengig av hverandre og sårbare i lærings situasjonen eller yrkesutførelsen, blant annet som kollegaer.

Dersom studenter kan utgjøre en slik fare må det foretas skikkethetsvurdering, jf. § 27 første avsnitt første setning. Det er fagskolens ansvar å legge utdanningene til rette for at vurderingen av om en student er skikket for yrket, kan foretas innenfor formatet på utdanningen. Læringsformene må dermed være egnet til å avdekke studentenes skikkethet.

Det er kun utdanninger definert i § 27, jf. § 26 som kan underlegges en egen skikkethetsvurdering.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at kravet er oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Dere skriver at det kreves faglig og personlig egnethet til å fungere i rollen som minedykkeroperatør, og at skikkethetsvurdering gjennomføres gjennom hele utdanningen. Kandidaten vil vurderes med tanke på risikoforståelse, modenhet, evne til å fungere i stressede situasjoner, tillit, team arbeid og andre relevante personlige egenskaper.

Det oppgis at det er gitt dispensasjon fra Kunnskapsdepartementet (KD) fra vilkårene i fagskoleforskriften § 27, jf. § 26.

Vurdering

Det går frem av forskriften at dere skal gjennomføre skikkethetsvurdering for utdanningen minedykkeroperatør. De kriteriene dere har oppgitt, er i samsvar med fagskoleforskriften og det unntaket som er gitt av Kunnskapsdepartementet.

Vi vurderer at kravet for skikkethetsvurdering er oppfylt i henhold til regelverket, jf. fagskoleforskriften § 27, jf. § 26.

3.12 Fagmiljø

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

3.12.1 Fagmiljø – kravene dere selv har fastsatt

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-3 tredje avsnitt:

"Fagskolen skal fastsette egne krav til fagmiljøets størrelse, kompetanse og sammensetning"

Fagmiljø er definert i fagskoletilsynsforskriften § 1-2 bokstav a som "de som regelmessig og direkte bidrar til å gjennomføre, organisere eller utvikle utdanningen eller fagområdet".

Det følger av bestemmelsens tredje avsnitt at fagskolen skal fastsette egne krav til fagmiljøets størrelse, kompetanse og sammensetning. Fagskolen må fastsette egne fagspesifikke lokale krav til hvilket fagmiljø den enkelte utdanning skal ha. Dette gjelder også for stillingene som faglig og utdanningsfaglig ansvarlig.

De kravene fagskolen selv fastsetter, må oppfylle kravet i fagskoleforskriften § 2-3 første og andre avsnitt, jf. kapittelet «Fagmiljø – de som er ansatt eller planlagt ansatt». Det betyr at kravene må sikre at fagmiljøets størrelse og kompetanse står i forhold til antallet studenter og utdanningens innhold og egenart. Kravene må også sikre at det i fagmiljøet finnes personer med utdanning minst på fagskolenivå, utdanningsfaglig kompetanse og oppdatert yrkeserfaring. Fagskolen må stille krav til utdanning for faglig ansvarlig som er relevant for utdanningens innhold og egenart. Videre må fagskolens stille krav til utdanningsfaglig utdanning for utdanningsfaglig ansvarlig.

Vi viser for øvrig til utdypingen av disse kravene til fagmiljøet under kapittelet «Fagmiljø – de som er ansatt eller planlagt ansatt».

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at kravene dere stiller til fagmiljøets størrelse er i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften.

NOKUT konkluderer med at følgende krav er oppfylt på gitte betingelser:

- Kravene dere stiller til den faglig ansvarlige er i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften
- Kravene dere stiller til utdanningsfaglig ansvarlig er i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften
- Kravene dere stiller til fagmiljøets kompetanse og sammensetning er i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften

Betingelser:

- Fagskoletilsynsforskriften § 2-3 tredje avsnitt
  - Dere må spesifisere presise krav til utdanningsfaglig utdanning for utdanningsfaglig ansvarlig
  - Dere må angi krav til utdanningsfaglig/pedagogisk kompetanse
  - Dere må spesifisere hva dere mener med oppdatert kompetanse for fagmiljøet som helhet

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Dere oppgir at dere vil ha 18 ansatte som vil bidra med læringsaktiviteter. Dette vil utgjøre totalt 9 årsverk for 12 heltids-ekvivalenter av studenter. Dere oppgir at dere må ha en høy andel instruktører per student pga. det faglige spennet i utdanningen og de strenge kravene til sikkerhet. Samtlige skal være heltidsansatt i Forsvaret. Hver student får en mentor/veileder som følger dem gjennom praksisperioden.

Dere oppgir følgende minimumskrav til kompetanse per emne:

- Dykketeori - Militært dykkersertifikat klasse A, C, D og E.
- Praktisk dykking 1 - Militært dykkersertifikat klasse A, C, D og E. Befal/offiser. Tre års tjenesteerfaring som militær dykkeleder.
- Sjømannskap 1 - maritimt dekksoffiser-sertifikat klasse D5L. Befal/offiser. Tre års tjenesteerfaring med militære småbåtoperasjoner.
- Ammunisjonskjennskap 1 - Militær EOD-sertifisering iht. NATO-standard ifølge AEODP 10 annex A, B, og D. Befal/offiser. Tre års tjenesteerfaring som eksplosivrydder og/eller ammunisjonsforvalter.
- Sprengningslære og blindgjengerrydding - Militært sprengningssertifikat klasse 1B & 1C. Militært dykkersertifikat klasse A, og D. Befal/offiser. To års tjenesteerfaring innen blindgjengerrydding.
- Grunnleggende skyting - Instruktørkurs patruljeskyting. Befal/offiser og godkjent som militær skytebaneleder.
- Undervannssøk 1 - Militært dykkersertifikat klasse A, C, D og E. Befal/offiser. To års tjenesteerfaring som minedykkerbefal.
- Samband og elektroniske støttesystemer - Tre års tjenesteerfaring: sambandsmateriell og de elektroniske støttesystem som Minedykkerkommandoen benytter.
- Etikk, folkerett og militærmakt - Grunnleggende offisersutdanning (Bachelor nivå) eller juridisk kompetanse på bachelor-nivå.
- Fysisk fostring - Grunnleggende treningslære og trener nivå 1. To års tjenesteerfaring som trener i idrettsfag.

- Sanitet - Sykepleierutdanning.
- Patruljetjeneste og stridsteknikk - Instruktørkurs militær patruljeskyting. Befal/offiser. Tre års tjenesteerfaring innen patruljetjeneste.
- Ammunisjonsrekonosering - militær EOD-sertifisering iht. AEODP 10 annex A og B.
- Overvannssøk - Militært instruktør-søkskurs.
- Praktisk dykking 2 - Militært dykkersertifikat klasse A, C, D og E. Befal/offiser. Tre års tjenesteerfaring som minedykkerbefal.
- Sjømannskap 2 - Maritimt dekksoffiser sertifikat klasse D5L og gyldig sikkerhetsopplæring. Befal/offiser. Tre års tjenesteerfaring med militære småbåtoperasjoner.
- Minemottiltak - Fordypning i maritime operasjoner innen minespesialisering. Gjennomført og bestått KNM Tordenskjold Langkurs maritime operasjoner – minelinjen (LMOPS-MW) eller tilsvarende.
- Undervannssøk 2 - Militært dykkersertifikat A, C, D og E. Befal/offiser. To års operativ tjenesteerfaring som minedykkerbefal.
- Vintertjeneste - Militært vinterkurs. Tre års tjenesteerfaring som operativ minedykker, marinejeger eller kystjeger.
- PRAKSIS: Patruljetjeneste - Internkontroll, Oppdragsplanlegging og Klargjøring til strid (KTS): Sertifisert Minedykker med minimum 3 års operativ erfaring som Minedykker
- PRAKSIS: Patruljetjeneste - Trening og Øving: Sertifisert Minedykker. Tre års operativ erfaring som Minedykker
- Landmobilitet - Kvalifisert sivil Kjørelederutdanning for påkrevd sertifikatklasse iht. sivil kjøreopplæring.
- Trykkammerbehandling - Militært dykkersertifikat klasse A, D og E. To års tjenesteerfaring som trykkammeroperatør.
- Dykkeleding - Militært dykkersertifikat klasse A, C og D. Tre års tjenesteerfaring som militær dykkeleder.
- PRAKSIS: Patruljetjeneste – Oppdragsløsning - Sertifisert Minedykker med 3 års operativ erfaring som minedykker.

Fagmiljøet generelt – kompetansekrav:

Oppfylle gjeldene krav til sine respektive stillinger herunder undervisningskompetanse, bruk av læremidler, kjennskap til regler om personellforvaltning, krav om sikkerhetsstyring og gjeldene sikkerhetsregler for materiell og teknikker det undervises i.

Faglig ansvarlig – kompetansekrav:

Gyldig militært dykkersertifikat klasse A, C og D, Operativ Minedykker-tjenesteerfaring, EOD- sertifisering iht. AEODP-10 Annex A, C, D, E, F, G. Langkurs maritime operasjoner. Grunnleggende offisersutdanning. Arbeidserfaring: Operativ tjenesteerfaring som minedykker.

Utdanningsfaglig ansvarlig - Kompetansekrav:

Utdanningsfaglig kompetanse. Arbeidserfaring: Erfaring som instruktør og/eller formell pedagogisk utdanning.

Vurdering

Vi vurderer at dere har en tilstrekkelig størrelse på fagmiljøet for å ivareta utdanningens egenart.

Dere har krav til noen av emnene som sikrer at det finnes personer med utdanning minst på fagskolenivå. Dere har også krav til yrkeserfaring for de fleste emnene, som sikrer at det i fagmiljøet vil være mange personer med yrkeserfaring. Dere angir imidlertid ikke hvor langt tilbake i tid erfaringen maksimalt kan være for å kunne anses som oppdatert. Dere må spesifisere hva dere mener med oppdatert kompetanse for fagmiljøet som helhet for at kravet skal være oppfylt. Dere kan for eksempel tallfeste hvor oppdatert yrkeserfaringen skal være.

Dere har presisert krav til utdanningsbakgrunn for det enkelte emnet som er nært knyttet til emnets innhold, og vi vurderer at disse er presise og tilfredsstillende.

Dere har ikke angitt krav til utdanningsfaglig/pedagogisk kompetanse for emnene. Dere angir bare at de skal ha slik kompetanse, noe som ikke er et formelt krav.

Dere har heller ikke for utdanningsfaglig ansvarlig angitt presise krav til utdanningsfaglig utdanning, dere har bare som krav at vedkommende har utdanningsfaglig kompetanse. Vedkommende må i henhold til kravet i fagskoletilsynsforskriften § 2-3 andre avsnitt bokstav b ha en utdanningsfaglig utdanning som er relevant for utdanningen og oppgavene vedkommende skal utføre.

Dette gjør at dere i de kravene der har stilt, hverken oppfylder kravet i fagskoletilsynsforskriften om at det skal finnes utdanningsfaglig kompetanse i fagmiljøet eller oppfylder kravet om at utdanningsfaglig ansvarlig har utdanningsfaglig utdanning. Dere må også spesifisere hva dere mener med oppdatert kompetanse for fagmiljøet som helhet for at kravet skal være oppfylt.

De kravene dere stiller til faglig ansvarlig, vurderer vi er tilfredsstillende ut fra utdanningens egenart.

3.12.2 Fagmiljø – de som er ansatt eller planlagt ansatt

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-3 første og andre avsnitt:

"Fagmiljøets størrelse og kompetanse skal stå i forhold til antallet studenter og utdanningens innhold og egenart. I fagmiljøet skal det finnes personer med utdanning minst på fagskolenivå, utdanningsfaglig kompetanse og oppdatert yrkeserfaring.

Utdanningen skal ha en

a. faglig ansvarlig som har ansvar for utviklingen og gjennomføringen av utdanningen. Den faglig ansvarlige skal ha utdanning som er relevant for utdanningens innhold og egenart, og være ansatt i minst 50 prosent stilling ved fagskolen.

b. utdanningsfaglig ansvarlig med utdanningsfaglig utdanning som har ansvar for å legge til rette for studentenes læring."

Fagmiljø er definert i fagskoletilsynsforskriften § 1-2 bokstav a som "de som regelmessig og direkte bidrar til å gjennomføre, organisere eller utvikle utdanningen eller fagområdet". Fagmiljøet kan bestå av fast ansatte, midlertidige ansatte og timelærere, og de ansatte kan være i heltids- eller deltidsstillinger.

Bestemmelsens første avsnitt første setning beskriver et overordnet krav om at fagmiljøets størrelse og kompetanse skal stå i forhold til utdanningens innhold og egenart, og til hvor mange studenter som til enhver tid tar utdanningen. Videre stilles det konkrete krav til hva slags kompetanse personer i fagmiljøet skal ha. Det er ikke stilt noen absolutte krav til hvor mange personer som må være del av fagmiljøet. Det sentrale er at fagmiljøet må bestå av nok personer til at det er mulig å gjennomføre alle aktiviteter knyttet til planlegging, undervisning, tilbakemelding, vurdering med videre. Hvor mange personer som trengs, vil i stor grad avhenge av hvor mange studenter som tar utdanningen. Videre bør fagmiljøets størrelse være robust nok til å tåle endringer som for eksempel uventet fravær eller liknende.

Kompetansekravene gjelder for det samlede fagmiljøet. Hvilken kompetanse som skal finnes i et konkret fagmiljø, krever en konkret vurdering av blant annet den enkelte utdanningens faginnhold og undervisningsform. Fagmiljøet må ha rett faglig kompetanse til å kunne gjennomføre opplæring og vurdering i tråd med studieplanen. Utdanningsformen vil kunne påvirke hvilken kompetanse som er nødvendig i fagmiljøet. Også sammensetningen av studentene, og studentenes startkompetanse, vil kunne påvirke hva som kreves av fagmiljøet.

I tillegg til det overordnede kravet er det også et krav i bestemmelsens første avsnitt andre setning om at det finnes noen i fagmiljøet med relevant utdanning minst på fagskolenivå, relevant utdanningsfaglig kompetanse, jf. § 1-2 bokstav b, og oppdatert relevant yrkeserfaring. Disse kravene er relative og må stå i forhold til utdanningens type og målgruppe.

Utdanningsfaglig ansvarlig: Kravet i § 2-3 annet avsnitt bokstav b er at den utdanningsfaglige ansvarlige har "utdanningsfaglig utdanning". Med utdanningsfaglig utdanning menes pedagogisk utdanning. Det forutsettes at det trengs utdanningsfaglig utdanning rettet mot læring minst på nivå med videregående opplæring. Kravet er følgelig strengere enn hva som følger av definisjonen av "utdanningsfaglig kompetanse" i fagskoletilsynsforskriften § 1-2. Det er følgelig ikke tilstrekkelig med kun utdanningsfaglig kompetanse fra relevant undervisningsarbeid, eller lignende.

Det er tilstrekkelig at den utdanningsfaglige ansvarlige har en "generell" pedagogisk utdanning, og det kreves derfor ikke at personens utdanning er tilpasset undervisningsformen på den aktuelle utdanningen i form av stedbasert eller nettbasert utdanning. Det er tilstrekkelig at noen i fagmiljøet har kompetanse knyttet til undervisningsformen, jf. fagskoletilsynsforskriften § 2-3 første avsnitt.

Én person kan fylle rollen som utdanningsfaglig ansvarlig for flere utdanninger. Det krever imidlertid at hen har tilstrekkelig kapasitet til å legge til rette for studentenes læring for alle utdanningene. Det kreves ikke at den utdanningsfaglige ansvarlige har undervisningsoppgaver i utdanningene hen er ansvarlig for, men det vil som regel være en fordel for fagskolen.

Faglig ansvarlig: Det stilles krav til at utdanningens faglige ansvarlige skal ha en bestemt utdanning, og utdanningen må være relevant for den aktuelle fagskoleutdanningen. Den som er ansatt i

stillingen må både oppfylle kravet fagskolen har satt i kravspesifikasjonen og kravene i fagskoletilsynsforskriften § 2-3 annet avsnitt bokstav a.

Personen som har rollen som faglig ansvarlig skal være ansatt ved fagskolen i minst 50 prosent stilling på søknadstidspunktet. Sistnevnte er begrunnet i at fagskolens styre og ledelse skal ha arbeidsrettslig styring over den faglige ansvarlige. Den faglige ansvarlige må ha kompetanse til å hente inn og kvalitetssikre bidrag fra fagmiljøet og/eller samarbeidsaktørene, slik at hen kan sikre at utdanningen utvikles og gjennomføres på en måte som er egnet til at studentene kan oppnå læringsutbyttet.

Én person kan fylle rollen som faglig ansvarlig for flere utdanninger. Det krever imidlertid at hen har tilstrekkelig kapasitet til å utføre oppgavene og ivareta ansvaret som følger med rollen for alle utdanningene.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at

- den faglig ansvarliges ansettelsesforhold er i samsvar med kravet
- den faglig ansvarliges utdanning er i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften
- den utdanningsfaglig ansvarlige sin utdanning er i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften
- fagmiljøets kompetanse og sammensetning er i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften
- fagmiljøets størrelse er i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften

Gjengivelse fra dokumentasjonen

De 15 i fagmiljøet, som er ansatt, har følgende kompetanse:

- Faglig ansvarlig: Gyldig militært dykkersertifikat klasse A, B, C, D og E, EOD-sertifisering iht. AEODP-10 Annex A, C, D, E, F og G. Langkurs maritime operasjoner. Grunnleggende offisersutdanning. Erfaring minerydder siden 2005, 13 år operativ tjeneste - offiser siden 2013. Han er ansatt i 90 % stilling.
- Utdannings-ansvarlig: Gyldig militært dykkersertifikat klasse A, B, C, D og E, minedykker TJERF, EOD-sertifisering iht. AEODP-10 Annex A, B, C, D og E. Grunnleggende offisersutdanning. Erfaring som minedykker siden 2012. 7 år operativ minedykkertjeneste. Minedykkeroffiser siden 2019.
- Utdanningsfaglig ansvarlig: Lærerhøyskolen og Master i pedagogikk. 10 års yrkeserfaring innen sivil og militær dykking og som instruktør
- Instruktør eksplosivrydding: EGD-sertifisering iht. AEODP-10 Annex A, B, C, D, og E. Langkurs maritime operasjoner. Grunnleggende offisersutdanning. Offiser siden 1990.
- Instruktør rebreatherdykking: Militært dykkersertifikat klasse A, B, C, D og E. EGD-sertifisering iht. AEGDP-10 Annex A, B, D, og E. Grunnleggende offisersutdanning. Offiser 2015
- Instruktører dykking og minedykking – 4 Personer: Militært dykkersertifikat klasse A, B, C, D og E. EGD-sertifisering iht. AEGDP-10 Annex A, B, C, D, og E (tre av disse). Tre 7 års erfaring siden 2012 - befal siden 2015 – en har vært befal siden 1993.

- Instruktør Skyting og patruljetjeneste: Instruktør patruljeskyting, 5 år som befal/kystjeger
- Instruktør Ammunisjon og CMD – 3 personer: EOD-sertifisering iht. AEODP-10 Annex A, B, C, D, og E. Mellom 10 og 20 års erfaring som befal og eksplosivrydder
- Instruktør Fysisk Fostring, Treningslære: Bachelor idrett og master i fysiologi, 10 års erfaring idrettsbefal
- Instruktør Sanitet: Bachelor i sykepleie. 10 års erfaring som befal og sykepleier
I tillegg skal det ansettes tre personer.

Vurdering

Dere har ansatte som sikrer at det finnes personer med utdanning minst på fagskolenivå i fagmiljøet. Dere har også mange ansatte med yrkeserfaring som sikrer at det i fagmiljøet vil være mange personer med yrkeserfaring. Det går ikke så tydelig frem hvor lenge siden de med yrkeserfaringen var i operativ tjeneste. Mange ser ut til i lang tid å ha arbeidet som instruktører. Vi vurderer likevel at det går tydelig nok fram, at noen er eller har ganske nylig vært i operativ tjeneste, og slik sett at dere har et fagmiljø med oppdatert yrkeserfaring.

Dere har ikke oppgitt presist hvilke emner de ulike instruktørene skal undervise i, og dere har heller ikke ansatt alle instruktørene/faglærerne. Det ser imidlertid ut til at dere samlet sett dekker den kompetansen som dere etterspør i de ulike emnene, med det fagmiljøet dere har ansatt. Vi legger til grunn at dere vil oppfylle deres egne krav per emne.

Dere har ikke angitt at noen av instruktørene har utdanningsfaglig/pedagogisk kompetanse. Vi legger imidlertid til grunn at de fleste av de dere har oppgitt som offiserer eller minedykkerbefal, har vært instruktører i lenger tid. Det vil bety at de har opparbeidet seg utdanningsfaglig kompetanse selv om de ikke har utdanningsfaglig utdanning. I tillegg har den utdanningsfaglig ansvarlige utdanningsfaglig utdanning. Kravet til utdanningsfaglig kompetanse er derfor oppfylt.

Faglig ansvarlig sin kompetanse vurderer vi er tilfredsstillende ut fra utdanningens egenart, og han er fast ansatt i over 50 % stilling.

Anbefaling

Vi anbefaler at dere sørger for at yrkeserfaringen er oppdatert ved å ta inn stadig nye personer som nylig har vært i operativ tjeneste. Vi anbefaler at dere styrker den utdanningsfaglige kompetansen i fagmiljøet og får inn mer variasjon i utdanningsfaglig bakgrunn.

Dere opererer både med utdanningsfaglig ansvarlig og utdanningsansvarlig. Dette kan skape forvirring, og vi anbefaler et annet navn på utdanningsansvarlig.

3.13 Sensorer og praksisveiledere

For hvert delkapittel oppgir vi hvilke krav vi har vurdert dokumentasjonen opp mot.

3.13.1 Praksisveiledernes kompetanse

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-4 :

"Eksterne praksisveiledere skal ha kompetanse til å veilede og vurdere studentene i praksis."

Bestemmelsen oppstiller krav til de eksterne praksisveilederne. Kravet er bare relevant for utdanninger med praksis. Interne praksisveiledere er en del av fagskolens fagmiljø og dekkes av kravene i fagskoletilsynsforskriften § 2-3.

Med "ekstern praksisveileder" forstås den veilederen studenten har på arbeidsplassen der studentene har sin praksis. Praksisveilederen skal kunne veilede studentene slik at de oppnår læringsutbyttet for utdanningen. For å kunne oppnå dette formålet må praksisveilederen kjenne læringsutbyttebeskrivelsen for den konkrete utdanningen og praksisen. Videre skal praksisveilederen vurdere studentenes kompetanse, og må derfor ha kompetanse i å vurdere, kjenne fagskolens vurderingskriterier, og forstå karakterskalaen og hva som er godt nok for å bestå praksis.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at kravet er oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Dere stiller i kravspesifikasjonen krav til at veiledere i praksisperioden skal være sertifisert og erfaren operativ minedykker med minimum 3 års operativ minedykker erfaring, i tillegg til å være befal.

Vurdering

Vi vurderer at dere med kravene har sikret at praksisveilederen har tilstrekkelig faglig kompetanse til å veilede studentene under praksis.

Anbefaling

Vi anbefaler at dere setter som krav at nye veiledere skal få opplæring i vurderingsgrunnlaget for praksisemnet, særlig dersom de ikke har veiledet studenter før, og/eller at dere utarbeider en veileder for praksisveilederne.

3.13.2 Sensorenes kompetanse

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-5:

"Sensorene skal ha kompetanse til å vurdere om studenten har oppnådd læringsutbyttet for emnet eller utdanningen."

Bestemmelsen stiller krav til hvilken kompetanse sensorene skal ha. Det sentrale er at sensorene har en kompetanse som gjør det mulig å vurdere hvorvidt studenten har oppnådd læringsutbyttet for emnet eller utdanningen. Studentenes kunnskap, ferdigheter og kompetanse må bli prøvd på en upartisk og faglig betryggende måte, og vurderingen skal sikre det faglige nivået ved den aktuelle utdanningen, jf. fagskoleloven § 21 første avsnitt. Det er ikke et krav at sensorene må være eksterne, men fagskoleloven krever enten en ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene, jf. fagskoleloven § 21 første avsnitt siste punktum.

Hvilken kompetanse sensorene skal ha må vurderes opp mot de oppgavene sensoren skal ha. Det betyr at det kan være forskjell på om sensuren gjelder et enkeltemne eller utdanningen som helhet. For å kunne vurdere om studentene har oppnådd læringsutbyttet må sensorene ha god kjennskap til læringsutbyttebeskrivelsene. Sensoren må videre ha oppdatert fagkunnskap, og kunnskap og kompetanse om yrkesfeltet tilpasset det sensuroppdraget hen skal utføre.

Konklusjon

NOKUT konkluderer med at kravet er oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Dere har oppgitt at to av de instruktørene/faglærerne dere har ansatt, også skal være sensorer, i tillegg til at den av de dere planlegger å nyansatte, skal være det.

I kravspesifikasjonen angir dere at sensorer (slik som instruktørene) skal ha gyldig sertifikat/utdanning og tjenesteerfaring innen emnet.

Vurdering

Vi legger til grunn at dere med dette angir at sensorene skal ha samme kompetanse som faglærerne per emne.

Anbefaling

Dere bør klargjøre at dere stiller samme faglige krav per emne for sensorer som for faglærere. Dere stiller ikke spesifikke krav til utdanningsfaglig kompetanse, men de som dere har angitt som sensorer ser ut til å ha erfaring som instruktører i faget. Vi anbefaler likevel at dere setter som krav at sensorene skal få opplæring i vurderingskriteriene i emnet dersom de ikke har undervist i emnet, og at dere utarbeider sensorveiledning for alle eksamener som gjøres kjent for sensorene.

Vedlegg: Sakkyndige

NOKUT skal vurdere om søknaden oppfyller kravene til akkreditering av fagskoleutdanning, jf. fagskoleloven med forskrifter.

NOKUT oppnevner sakkyndige som skal vurdere kravene i samarbeid med NOKUTs saksbehandlere, og har stilt krav til de sakkyndiges kompetanse, jf. fagskoletilsynsforskriften § 5-3 første og andre avsnitt.

Til vurderingen av denne søknaden har NOKUT oppnevnt et sakkyndig panel med disse medlemmene:

Øyvind Kjøllesdal

Kjøllesdal er BIM-tekniker fra Fagskolen i Oslo i 2009. Han er VDC-sertifisert fra Stanford University, er bygg- og tømremester og har økonomi- og ledelsesutdanning fra Handelshøyskolen BI. I AF-gruppen har Kjøllesdal ansvar for å tilrettelegge for innovasjon og digitalisering av prosjektgjennomføring, samt ivaretagelse og gjennomføring av selskapets strategiske satsning på innovasjon og bærekraftig omstilling. Han støtter også en rekke prosjekter med implementering av digitale verktøy, VDC og Lean gjennomføringsmetodikk. Han har lang erfaring med implementering av BIM, digitale verktøy og Lean-prosesser for en rekke prosjekter og kunder, og har representert både byggherre, entreprenør-, rådgiver- og utviklersiden. Fra 2009–2014 var Kjøllesdal daglig leder og BIM-spesialist hos BIM Consult AS. Fra 2014–2019 var han ansatt i rådgiverselskapet Sweco, først som avdelingsleder og fra 2017 som fagspesialist i BIM og BIM-strateg. Han har over flere år vært sakkyndig for NOKUT.

Per Anton Hansen

Hansen har toårig teknisk fagskole innenfor mekatronikk og pedagogisk utdanning fra Oslo Met. Han har faglig ansvar på Fagskolen Viken studiested Kongsberg (tidligere Fagskolen Tinius Olsen) for teknisk industriell produksjon (bilteknikk, kompositt, maskinteknikk og mekatronikk), elektro (elkraft, datasenter og infrastruktur teknikk, industriell digitalisering og automasjon), data (drift og sikkerhet og programmering) og industrifagskolen (fleksibel digitalisert produksjon og vedlikeholds-kurs). Faglig ansvar omfatter personalansvar og faglig oppfølging for alle faglærere og instruktører. Hansen har jobberfaring fra bilindustrien gjennom Kongsberg Automotive. Han har undervist i mange år innenfor faget teknisk tegning og dokumentasjon, som inneholder 2D- og 3D-modulering inkludert dokumentasjon. Han har også hatt hovedansvaret for gjennomføringen og oppfølgingen av alle hovedprosjektene for heltidsstudenter og nettstudenter.

Oddbjørn Johnsen

Johnsen er utdannet mekaniker, agronom og har også fagbrev i akvakulturfaget. Han tok i 2014 praktisk-pedagogisk utdanning (60 stp) på Norges miljø- og biovitenskapelige

universitet og i 2017 kurs i resirkulerende akvakultursystemer (7,5 stp) ved NTNU. Johnsen har jobbet med flere fagfelt ved Val Skoler AS siden 2009. Fra 2012 har han arbeidet med akvakulturdriften til skolen og undervisning innen dette. Fra 2015 har han vært avdelingsleder for akvakulturdriften, med ansvar for produksjon, skolens lokaliteter og båter. Skolen har oppdrett på laks, blåskjell, alger og en del andre marine arter. Stillingen innebærer også styreverv i Oppdretternes Miljøservice AS, som leier inn og organiserer brønnbåtaktivitet for flere oppdrettere i området rundt skolen. Han har tidligere vært sakkyndig for NOKUT.

Simen Hjerpaasen Eskerud

Eskerud er utdannet ved Fagskolen Tinius Olsen (nå Fagskolen i Viken) innen bygg. Han har igjennom utdanningen vært aktiv som tillitsvalgt og satt i studentrådet. Eskerud har verv i ONF (Organisasjon for Norske Fagskolestudenter). Som anleggsleder har Eskerud ansvaret for prosjektene ifra oppstart til overlevert bygg. Han har også stilling som hovedverneombud i bedriften. Han har tidligere vært sakkyndig for NOKUT.

I tillegg har NOKUT innhentet en uttalelse fra en sakkyndig fagperson:

Tarjei Holsen

Tarjei Holsen jobber som prosjektleder i redningsdykking ved Høgskulen på Vestlandet (Dykkerutdanningen). Han utdanner redningsdykkere og dykkeledere for brannvesenet i Norge, og har jobbet ved Dykkerutdanningen siden 2013. I 2017 ferdigstilte han en bachelorgrad i HMS – kultur og ledelse ved HVL. Han har gjennomgått minedykkerutdanning i forsvaret i 1998, som ble etterfulgt av blant annet befalsutdanning og eksplosivrydderkurs (EOD klasse 3). Holsen har jobbet i Forsvaret fra 1997 til 2013. Siden 2001 og frem til nå, har han i tillegg jobbet i en deltidsstilling som trykkammeroperatør ved Seksjon for hyperbarmedisin, Haukeland Universitetssykehus.

Sakkyndige skal ikke ha oppgaver ved fagskolen eller ha andre tilknytninger til fagskolen som kan medføre inhabilitet, jf. forvaltningsloven § 6. De sakkyndige har erklært at de er habile i saken.

Søkerinstitusjonen har fått anledning til å uttale seg om NOKUTs forslag til sakkyndige, jf. fagskoletilsynsforskriften § 5-3 fjerde avsnitt.

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | NOKUT.NO